ЁШ ЛЕНИНЧИ

Ўзбекистон комсомол-
ёшлари рўзномаси

1991 йил
1 февраль
Жума
№ 18 (13.704).

Баҳоси:
Обуначига — 6 тийин.
Сотувга — 10 тийин.

• АССАЛОМУ АЛАЙКУМ, АЗИЗ МУШТАРИЙ! • السلام عليكم، عزيز موشتری !

ҲАММАСИГА ЎЗИМИЗ ЭРИШМОҒИМИЗ ЗАРУР

Ўзбекистон Президенти Ислом КАРИМОВ билан суҳбат

— Ислом Абдуғаниевич, бугунги кунда ҳозирча ҳал этиб бўлмаётган масалаларнинг энг асосийларидан бири — марказ ва республикаларнинг ўзаро муносабатлари принциплари бўлиб қолмоқда. Сиз йирик республикалардан бирининг президенти сифатида мана шу принципларни ишлаб чиқишда энг муҳим масалалар нималардан иборат деб ҳисоблайсиз?

— Энг аввало шуни айтишим кераккн, мамлакат келажаги—агар истасангиз, барча ҳуқуқларга эга бўлган, аммо шу ҳуқуқлардан бир қисмини марказга берадиган тенг ҳуқуқли республикалар ёки давлатлар иттифоқидадир. Фақат ўзимизгина кўпгина масалалар битта республика доирасида ҳал этиб бўлмаслигини тушуниб олишимиз учун пишиб етилишимиз лозим. Булар, масалан, коммуникациянинг ягона системаси, энергия таъминотидир.

Албатта, ўз армияларимизни тузишни ва ташкил этишни эълон қилишимиз мумкин. Бироқ уларни таъминлаш, энг асосийси, замонавий ҳарбий техника билан жиҳозлаш, ҳарбий буюртмалар учун миллиардлаб сўмни тўлаш ва бу буюртмаларни ишлаб чиқиш, ўйлайманки, бугунги кунда мутлоқ кўпчилик республикаларнинг қўлидан келмайди. Мен ҳарбий-сиёсий жиҳатдан бу иш бемаъни эканлигини гапираётганим йўқ. Умуман олганда эса ўнта ёки ўн бешта турли армиялар мавжудлигининг ўзи хавф-хатар туғдиради. Ҳозирги пайтда чет элларда ва ўнлаб мамлакатларда ўз элчихоналаримиз ва ваколатхоналаримизни барпо этиш учун реал имкониятлар йўқ, деб ҳисоблайман. Умуман эса, бунга ҳожат ҳам йўқдир.

Барча учун умумий бўлган муаммолардан ташқари минтақаларга хос муаммолар ҳам мавжудки, уларни якка-якка тартибда ҳал этиб бўлмайди. Мисол учун бизнинг минтақани олайлик. Мен бу ўринда Ўзбекистон, Қирғизистон, Туркманистон, Тожикистон ва Қозоғистон жанубини назарда тутмоқдаман. Бу ерда юз минглаб ўзбеклар истиқомат қиладилар. Шу боис масалаларнинг бутун бошли мажмуи кўндаланг бўлиб турибди. У, энг аввало, орадан ўн беш йил ўтгач, минтақа аҳолиси икки баравар кўпайиши, яъни 60 миллион кишига етиши билан боғлиқдир. Шунча аҳолини иш, уй-жой, сув билан қандай қилиб таъминлаш мумкин? Маълумки, бу пайтга келиб сув суғориш у ёқда турсин, ҳатто маиший-рўзғор эҳтиёжларига ҳам етмай қолади.

Айнан Иттифоқ минтақа республикалари куч-ғайратларини мазкур узоқ муддатли ва ниҳоятда қийин масалаларни ҳал этишга сафарбар қилиши ва ушбу хатти-ҳаракатларни мувофиқлаштириб туриши мумкин. Ҳозирга қадар ушбу масалалар комплекс ҳолда кўриб чиқилган эмас. Ҳар бир республика ўз ҳудудида нималардир қиляпти. Лекин муаммолар умумий бўлганлигидан уларни якка тартибда ҳал этиб бўлмайди. Шу пайтгача биз бу йўналишда жиддий фундаментал тадқиқотларга эга эмасмиз.

Яна бир карра қайтариб ўтаманки, у ёки бу вазифаларни ва ҳуқуқларни марказга бериш зарур эканлигини ўзимиз тушуниб етишимиз керак. Акс ҳолда биз ваколатлар ва вазифаларни бир-биридан ажратиш тўғрисидаги баҳслар исканжасидан ҳеч қачон қутула олмаймиз.

— Шу муносабат билан сиз Иттифоқ шартномасини имзолаш имкониятларини қандай баҳолайсиз?

— Менинг фикрим шундай: агар марказда амалда шартномани энг аввал бошданоқ имзолашни истаганларида эди, бу шартнома имзоланган бўларди. Ахир, мамлакат раҳбарияти бир йилга етар-етмас муддат олдин янги Иттифоқ шартномасини имзолаш ғоясига салбий муносабатда бўлган эди-да. Ўша пайтда аввалги, 1922 йилда имзоланган шартнома турганда, биз учун янги шартноманинг нима кераги бор, эски шартнома ҳаммани қониқтиради, фақат уни янгилаш керак деб, неча марталаб таъкидланган эди.

— Кейин эса янги шартнома лойиҳаси пайдо бўлди. У маслаҳатлашувлар пайтида келишиб олиш жараёнидан ўтди. Ҳар ҳолда Ўзбекистонни ҳозирнинг ўзидаёқ Иттифоқ шартномасини имзолашга тайёр турган бир нечта республика қаторида тилга оладилар.

— Мен, ушбу маслаҳатлашувлар нима берди, умуман улар нима учун керак эди, деб савол бермоқчиман. Гап шундаки, марказда расмий жиҳатдан гапларимизга қулоқ солган бўлсалар-да, кейин ҳеч нима бўлмагандек шартноманинг ўзлари яратган вариантини тиқиштирдилар. Унда биз таклиф этган нарсаларнинг биронтаси ҳам ҳисобга олинмаган.

Бу тадбир карларнинг мулоқотини эслатади. «Келишиб олиш»нинг бундай жараёни чексиз-чегарасиз давом этиши мумкин.

Хуллас, мен, шартномани имзолашга тайёрмиз, деб айтиш учун ҳозирча асос йўқ, деб ҳисоблайман.

— Сиз ўз нутқларингиздан бирида марказда номаълумликни сақлаб қолишдан манфаатдор кишилар бор, деб айтдингиз. Хўш, улар кимлар эканлигини аниқлаш мумкинми?

— Энг аввало, бу кишилар унитар давлат қолдиқларини зўр бериб сақлаб қолишни истовчилардир. Улар бизларга ўзларининг Иттифоқ тўғрисидаги қарашларини зўр бериб тиқиштирмоқдалар.

Биздаги тартиб узоқ йиллар мобайнида алоҳида синфни — бошқарувчилар синфини шакллантирди. Бу синфнинг моддий оқимларни тартибга солиш, ресурсларни қайта тақсимлаш ҳуқуқи фақат уларгагина тегишли эканлигига ишончи комилдир. Бундай шахслар қўлга киритган ҳокимиятларини ўз ихтиёрлари билан ҳеч қачон бериб қўймайдилар.

Мен шундай фикрдаман: агар биз ҳақиқатан ҳам бозор муносабатларига ўтишни истар эканмиз, маъмурий системанинг энг асосий воситаси ва таянчи бўлган Давлат режа қўмитасини тубдан ислоҳ қилишдан ташқари, айни пайтда кўпгина Иттифоқ тармоқ вазирликларини тугатишимиз лозим. Чунки бу вазирликларнинг фаолиятини амалда республикаларда ҳам такрорлашяпти. Биз шундай қилсак, ишонингки, ҳеч қандай фалокат юз бермайди.

— Бир пайтлар республика Молия вазирлигига, сўнгра эса Давлат режа қўмитасига раҳбарлик қилган кишининг бундай таклифи ишончли кўринади.

Ислом Абдуғаниевич, Иттифоқ шартномаси мавзуига қайтар эканмиз, яна бир нарсани сўрашни хоҳлардим: янги шартнома тайёрланаётганда айнан қайси таклифлар ҳисобга олинмаган?

— Ўзбекистон ўз ҳудудидаги барча табиий бойликларга ҳамда республикада ишлаб чиқариладиган маҳсулотларга эгалик қилиши керак. Бу асосий талабдир. Аммо гап бу талабларнинг қабул қилиниши ёки қабул қилинмаслигида ҳам эмас. Шу пайтгача Иттифоқ қандай бўлади-ю, унинг «муассислари» қанча бўлиши керак, деган масалада ҳам келишиб олингани йўқ. Ўзини иттифоқдош республика деб ҳисоблаётган ёки шундай бўлишни истовчилар кўпайиб боряпти. Мухториятларнинг бу интилишини Олий Кенгаш раҳбарияти фаоллик билан қўллаб-қувватламоқда. Эҳтимол, бу тўғридир. Аммо федерация субъектлари миқдори мунтазам суратда кенгайиб борадиган бўлса, у ҳолда бизда қачонлардир ўзаро келишиб олиш имконияти умуман бўладими, йўқми?

Айни пайтда ўтган съездда ва сессияда бизларни кўндириш учун кўп уринишди. Иттифоқ шартномаси ҳамма нарсани кўзда тутган, тезроқ уни имзоланглар, деб ҳоли-жонимизга қўйишмади. Боз устига биз, республикаларнинг раҳбарларига қарама-қарши қилиб Иттифоқ парламентини қўйишга ҳаракат қилишди. Эҳтимол, четдан қараганда бу сезилмаган бўлиши мумкин. Аммо мен шахсан буни яхшигина ҳис этдим. Ҳамма вақт, шартнома барча учун зарур, улар эса, яъни, бизлар уни ушлаб турган эмишмиз, қандайдир шартлар қўйиб имзоламаётган эмишмиз, деган тезис кўндаланг бўлаверди.

Масалан, «Союз» гуруҳи вакилларидан бири минбарга чиқиб олиб, ҳе йўқ, бе йўқ, мустақиллик ҳақидаги гап-сўзларни тўхтатинглар, деб чўрт кесди. Гўёки, мустақиллик халқларнинг қонуний тарзда ифодаланган иродаси эмас, балки айрим саркорларнинг ўйлаб топган бўлмағур нарсаси эмиш.

Ўзларини синф ёки ижтимоий гуруҳлар билан биргамиз, биз, ишчилармиз... биз, ҳарбийлармиз... биз, ҳайдовчилармиз... дея айюҳаннос солган айрим депутатларнинг нутқларини эшитар экансан, бизда сафсатабозлик нега бунчалик авж олиб боряпти, деб ўйлаб қоласан киши. Булар шунчаки сафсата эмас, балки ниҳоятда агрессив, ижтимоий жиҳатдан хавфлидир. Улар янги тўқнашувларга олиб боришдан бошқа ишга ярамайди.

— Боши берк кўчадан чиқиш йўли борми?

— Менинг фикримча, Шаталин дастурида, шубҳасиз, мантиқли қисм бор. У иқтисодий битимга келишдир. Биз бу ғояни тўла-тўкис қўллаб-қувватладик. Аммо ушбу дастурдаги «карахтлик терапияси»га қўшилмадик. Мен шунга аминманки, бундай «терапия» Ўрта Осиё шароитларига тўғри келмайди. Нисбатан яқиндагина иқтисодий битимларни имзолаш учун реал шароитлар бор эди. Бу шартномага ҳатто Болтиқбўйи республикалари ҳам қўшилиши мумкин эди. Эндиликда эса, айниқса, Болтиқбўйидаги сўнгги воқеалардан сўнг бу имкониятлар бой берилди.

— Сиз умуман олганда Литва ва Латвияда рўй берган воқеаларни қандай баҳолайсиз?

— Биз бу масалани ўзимизда, Олий Кенгашда муҳокама қилдик. Шахсан мен мустақиллик у ёки бу кишиларнинг ҳуқуқларини камситиш, «бегона» ёки «бошқа» халқларни қисиб чиқариш асосида қўлга киритиладиган бўлса, бундай мустақиллик тарафдори эмасман. Лекин, бир томондан — конституцион нормалар, инсон ҳуқуқлари бузиладиган бўлса, бошқа томондан — муросасизлик, тоқатсизлик юз берса, бундай мустақиллик тўғрисидаги қоидага ҳам қўшила олмайман. Айрим сиёсий ва жамоат ташкилотларининг тоқатсизлик қилиб марказни арзномалар ва қатъий талабларга кўмиб ташлашларини, айниқса, қўллаб-қувватламайман.

(Давоми 2-бетда).

Халқаро алоқалар кенгаяди

Мамлакатимизда тоталитар тузум илдизларининг қўпорилиши, жумҳуриятлар мустақиллигининг ўсиши федерация субъектларининг халқаро муносабатларини кенгайтириш имконини берди. Кейинги пайтда Ўзбекистоннинг Жанубий Курия, Туркия каби давлатлар билан мустақил иқтисодий муносабатларни мустаҳкамлаётгани ва кенгайтираётгани бунга ёрқин мисолдир.

Халқаро майдонда мустақил, марказнинг рухсати ёки назоратисиз ҳаракат қилишга интилиш жараёнидан жумҳуриятимиз ёшлар ташкилотлари ҳам четда тургани йўқ. Ўзбекистон комсомолининг XXIV қурултойида Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг биринчи котиби А. Н. Носиров ҳам ўзининг ҳисобот маърузасида халқаро муносабатларни янада кенгайтириш муҳимлигини, бу борада ўз концепциямизни ишлаб чиқишимиз ва Жаҳон Демократик Ёшлари Федерацияси билан тўғридан-тўғри алоқалар ўрнатишимиз зарурлигини таъкидлаганди.

Шуни айтиб ўтиш жоизки жумҳурият комсомоли Марказий Қўмитаси гап-сўздан амалий ишга ўтган. Ўтган йилнинг сентябрь ойида Жаҳон Демократик Ёшлари Федерациясининг Осиё комиссияси расмий визит билан Тошкентда бўлганди. Комиссия аъзолари Ўзбекистон Ёшлар Ташкилотлари Қўмитаси, шунингдек жумҳуриятимизда энг оммавий ва нуфузли ёшлар ташкилоти бўлган Ўзбекистон комсомолининг фаолияти, амалга ошираётган ишлари, олдига қўйган мақсад ва вазифалари, йигит-қизларнинг ҳаёти билан муфассал танишдилар. Сафар ниҳоясида комиссия аъзолари Ўзбекистон комсомоли делегациясини Жаҳон Демократик Ёшлари Федерацияси раҳбарияти билан музокаралар олиб бориш учун Венгрия Жумҳуриятига ташриф буюришга таклиф этишди.

Ушбу таклифга биноан шу йилнинг 22 январида Ўзбекистон комсомоли делегацияси Будапештга йўл олди. Москвада тўхтаганимизда фурсатдан фойдаланиб БЛКЁИ Марказий Қўмитасининг халқаро бўлими раҳбарияти билан мулоқотда бўлиб, халқаро алоқаларимизни ривожлантириш борасидаги режаларимиз ҳақида сўзлаб бердик. Улар бизнинг бу борадаги интилишларимизни тушунишди, фаолиятимизни тўла-тўкис маъқуллашди ва алоқаларимизни янада такомиллаштириш юзасидан қимматли маслаҳатлар беришди.

Будапештда Жаҳон Демократик Ёшлари Федерациясининг Бош котиби Дьёрд Сабо, вице-президентлар А. Скворцов, Али Мавла, Аҳмад Али Атирлар билан қизиқарли суҳбатлар бўлди. Иккала томон ҳам ўз ташкилотларининг фаолияти, мақсад ва вазифалари хусусида бир-бирларига ахборот беришди, ўзаро муносабатларни конкретлаштириш ва кенгайтириш давр талаби эканлиги ва бундан ЖДЁФ ҳам, Ўзбекистон комсомоли ҳам манфаатдор эканлиги таъкидлаб ўтилди. Учрашув якунига кўра протокол имзоланди.

Бундан ташқари Венгрияда, шунингдек Ливан Демократик Ёшлари Ташкилоти, Яман Жумҳурияти ёшлари Иттифоқи вакиллари билан ҳам мулоқотда бўлдик.

Делегациямиз Ўзбекистон комсомоли номидан ЖДЁФга аъзо қилишларини сўраб ариза берди. Бу масала Бош кенгашнинг навбатдаги мажлисида ҳал қилиниши керак.

Даврон ҒУЛОМОВ,
Ўзбекистон Ёшлар ташкилотлари қўмитаси масъул котиби.

КЎНГЛИМИЗ ТИНЧ

Қанчадан-қанча ўзбек йигитлари тил билмаслик, жисмонан носоғлом, уқувсизликда айбланиб, ҳарбий қурилиш қисмларида жанговар қурол нималигини билмасдан хизматини ўтаб келишарди.

Хайрият, безовта кўнгилларга бироз бўлсада таскин бериб, Ўзбекистон Президентининг «Жумҳурият ёшларини армияга чақириш ва уларнинг ҳарбий хизматни ўташини такомиллаштириш чоралари тўғрисида»ги Фармони чиқди. Унда жумҳурият ҳудудидан ташқарида ҳарбий қурилиш қисмларида хизмат қилиш чекланганлиги айтилади.

Зиёдулла Билолов кечагина ўз тенгқурлари билан гўзал Тошкентнинг кўчаларини тўлдириб юрарди. Тақдирни қаранг, бугун ҳарбийда. Қасамёд қабул қилмоқда. «Мен социалистик Ватанни ўз жонимни қурбон қилиб бўлсада, муносиб ҳимоя қиламан...»

3-БЕТГА ҚАРАНГ

ҲАМКОРЛИКНИ КЎЗЛАБ

Уруш ва меҳнат фахрийлари жумҳурият кенгашининг ёшлар ишлари бўйича комиссияси Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси котиби К. Жуманиёзов иштирокида ўтган йилдаги ишларга якун ясаб, ёшларни тарбиялашда комсомол қўмиталари билан ҳамкорликнинг истиқболларини кўриб чиқди. Комиссиянинг жорий йилдаги тадбирлари режаси муҳокама этилиб, ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик, байналмилал, маънавий тарбияси юзасидан биринчи галдаги вазифалар белгилаб олинди. Жумҳуриятдаги ижтимоий-сиёсий вазиятни назарда тутиб, комиссия фахрийлар ёшлар билан якка тартибда иш олиб боришга кўпроқ эътибор беришлари, уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя этишда қатнашишлари зарур, деган фикрга келди.

Шу мақсадда фахрийлар ташкилоти «Ўзбекистон ССРда давлат ёшлар сиёсати тўғрисида»ги Қонуни лойиҳаси жумҳурият қонунчилик органлари томонидан кўриб чиқилишини тезлаштириш учун жамоат фикрига таъсир кўрсатишга, ўсмирларни Совет Армияси сафида хизмат қилишга тайёрлашда бевосита иштирок этишга, Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг шахсга сиғиниш йилларида қатағон қилинган комсомол ходимлари ва комсомоллар номини оқлаш бўйича комиссияга яқиндан кўмак беришга, диний ташкилотлар, норасмий ҳаракатлар билан алоқа ўрнатишга тайёр эканлигини билдирди.

1991 й 1 февраль

Шу сонгга хабар

Номи абадий қолди

Фарғоналик Қаюмжон Абдуллаевнинг ёзигига Афғонистон тупроғида хизмат қилиш тушган экан. Қисқа муддатли ҳарбий тайёргарликдан сўнг бешафқат жангларга кирди. 1984 йил 8 август куни шундай жангларнинг бирида ҳаётдан бевақт кўз юмди. Ушбу машъум хабардан оиладагилар фақат уч ойдан кейингина воқиф бўлишди.

Қирчиллама 19 ёшида орзулари армон бўлиб мангуга бош қўйди. Ўзбекнинг бир одати бор — хотирлаш. Халқ депутатлари Ленинград ноҳия ижроия қўмитаси байналмилал жангчи хотирасини абадийлаштириш йўлида Қаюмжон таълим олган 19-ўрта мактабга унинг номини берди. Шунингдек, мактабда қаҳрамон ва унинг қуролдошлари фаолиятини акс эттирувчи музей ҳам ташкил қилинди. Ноҳия комсомол қўмитаси «афғон»ларни оталиққа олган.

Ҳ. СУЛАЙМОНОВ,
ТошДД толиби.

Эшитдингизми, ўқидингизми?

● Россия, Молдава, Украина ва Белоруссия комсомоллари ўзаро ҳамкорлик тўғрисида шартномага имзо чекдилар. Мамлакатимиз бошидан оғир кунларни кечираётган шу кунларда комсомол ташкилотлари метиндек бирлашиб, биргаликда ҳаракат қилиши ниҳоятда зарур эканлиги Шартномада алоҳида таъкидланади.

Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси билан Россия комсомоли ўртасида ҳам ўзаро ҳамкорлик ва дўстлик алоқалари ҳақидаги Шартнома имзолаш учун ўзаро фикр алмашинилмоқда.

● Яқинда «Известия» рўзномаси бош муҳаррирининг биринчи ўринбосари И .Н. Голембиовскийга бошқа ишга ўтишга таклиф қилдилар. Маълумки, ўтган йили уни таҳририят жамоаси шу рўзномага бош муҳаррир лавозимига номзодини кўрсатган эди. Аммо Олий Кенгаш бошқа номзодни, яъни Н. И. Ефимовни Бош муҳаррир қилиб тайинлаганди.

«Известия» рўзномаси журналистлари Голембиовскийнинг истеъфога чиқишига қарши норозилик билдирдилар ва СССР Олий Кенгаши Раиси А. И. Лукьяновни зудлик билан таҳририят жамоаси билан учрашишини талаб қилдилар. Рўзнома журналистлари қонуний талабимиз қондирилмаса, унда иш ташлаймиз деб қатъий айтишди.

● Тошкентда СССР Маданият вазирининг биринчи ўринбосари Ю. У. Фохт-Бабушкин билан Ўзбекистон ССР Маданият вазири Н. Ё. Ғоибов 1991 йилда ҳамкорлик қилиш тўғрисидаги ҳужжатни имзоладилар. Ҳужжатга истиқболда маданият ва санъат соҳасида амалга ошириладиган ишларнинг қўшма режалари киритилди. Илгари Иттифоқ ва жумҳурият вазирликларининг ўзаро муносабатларида кўз илғамас даражада бўлсада бошлиқ ва тобелик бор эди. Энди муносабатларни тенг ҳуқуқли шериклик асосида қуриш мўлжалланмоқда.

● Шу йил январь ойида ОТР/ИС компанияси Испанияда ўтказган жамоатчилик фикрини сўраб билиш якунларига кўра, СССР Президенти М. С. Горбачев 1990 йилнинг «Энг яхши халқаро сиёсий арбоби» деб топилди. Савол-жавоб натижалари Испанияда чиқадиган «Панорама» ойномасининг сўнгги сонида эълон қилинди.

Фикри сўралганларнинг 72,5 фоизи бир овоздан шўро раҳбарини ўтган йилдаги энг атоқли хорижий сиёсат арбоби деб атади. Шу муносабат билан «Панорама» савол-жавоб натижалари М. С. Горбачевнинг ўтган йили октябрь ойида Испанияга қилган расмий ташрифи жуда катта муваффақият қозонганини, у испанияликларга ёқиб қолганини ҳам акс эттирганлигини таъкидлайди.

Савол-жавоб якунларига қараганда, ундан кейинги ўринларни машҳурлик даражасига кўра АҚШ президенти Жорж Буш (18 фоиз), ГФР канцлери Гельмут Коль (6,2 фоиз), Буюк Британиянинг собиқ Бош вазири Маргарет Тэтчер (3,7 фоиз) ва Франция президенти Франсуа Миттеран (3 фоиз) эгаллади.

Фермерлар кўпаяди

Поп ноҳиясининг Ғурумсарой қишлоғидаги 36-ҳунар-техника билим юртида ипакчилик бўйича бионазоратчи, сабзавот-полиз экинлари мутахассислари, чилангар-таъмирловчи, 3-класс автомобиль ва трактор ҳайдовчилари, ҳисобчилар тайёрланар эди. 1990-91 ўқув йилидан бошлаб эса, чорвадорлар гуруҳи очилиб, ёш фермерлар тайёрланаяпти. 8-синф маълумотига эга бўлган ўқувчилар энди уч ярим йил давомида чорвадор-фермер мутахассислигини эгаллайдилар. Жумҳуриятда ягона бўлган бу янги гуруҳда ҳозир Умаржон Маҳмудов раҳбарлигида 30 нафар бўлажак фермер билим олмоқда.

Р. МАМАДАЛИЕВ.

Шу сонгга хабар

ҲАММАСИГА ЎЗИМИЗ ЭРИШМОҒИМИЗ ЗАРУР

(Боши 1-бетда).

Агар жамиятдаги партия ёки жамоат ташкилоти армияга мурожаат қилиш, ўз манфаатларини ҳимоя этиш учун куч ишлатадиган бўлса, бундай жамиятнинг ҳолига вой. Бундай жамиятда адолатни қарор топтириб бўлмайди. Унда диктатурага йўл очилади. Биз ана шундай хатти-ҳаракатлар билан диктатурага йўл очиб берган бўламиз.

— Ислом Абдуғаниевич, Ўрта Осиё республикалари, шу жумладан, Ўзбекистонни консерваторлар жумҳурияти деб атаётганликларини айтсам, сиз учун ҳеч қандай янгилик бўлмаслиги мумкин? Республика Олий Кенгашининг яқинда бўлиб ўтган сессиясида бозор муносабатларига ўтишнинг тасдиқланган дастури мана шундай баҳо учун асос беради. Бозорга босқичма-босқич ўтишни кўзда тутувчи мазкур дастурни туб ўзгаришлар ясовчи ҳужжат деб бўлмайди. Менинг билишимча, сизнинг ўзингиз бозорга ўтишни жадаллаштиришга қарши бир неча марта фикр билдиргансиз.

— Қизиқ, нима учун ҳозир ҳеч ким бизнинг «ўта илғор» бўлган пайтларни эсламайди? Албатта, биз ўз хоҳишимизга зид ўлароқ феодал тузумдан капитализмни четлаб ўтиб, биратўласи социализмга, яна нима денг, ривожланган социализмга ўтказилган эдик. Бизнинг мисолимизда бутун бошли тарихий босқичларни қандай қилиб тезликда ҳатлаб ўтиш мумкинлигини кўрсатиш учун учинчи дунё мамлакатларидан делегацияларни республикамизга бетўхтов олиб келишарди. Бироқ, тарихни алдаб бўлмайди. Каллага ақлли фикр келди, дарров жамият тараққиётида янги даража бошланди, деб эълон қилиш билан иш битмайди. Консерватизмдан ҳалос бўлиш учун капитализмнинг «азоб-уқубатли» босқичини ўтиш керак. Капитализм эса ўзига хос бўлган барча нуқсонлари билан бирга иқтисодиётни қайта ўзгартиради, энг муҳими эса тафаккурни ўзгартиради.

«Сакраб ўтиш» ғояси эса (бу ғоя юзасидан неча ўнлаб диссертациялар ёқланган) республика учун оғир, ҳалокатли оқибатларга сабаб бўлди. Жумҳурият иқтисодиётида бир томонлама пахта яккаҳокимлиги қарор топди. Турмушнинг деярли барча соҳаларида бошқа хато ва нуқсонларни келтириб чиқарди.

Бироқ, бошқа томондан эса, ҳозирча хусусийлаштириш тўғрисида гап сотилаётганда, айнан бизда, «консерваторлар» жумҳуриятида дастлабки хусусий корхоналар пайдо бўлди. Биз дўконларни ва маиший хизмат кўрсатиш соҳасини хусусийлаштиришни бошлаб юбордик. Фақат ўтган йилнинг ўзида 170 минг гектар ерни оилаларга мерос қолдириш ҳуқуқи билан ижарага бердик. Биз бу рақамни ярим миллион гектаргача етказмоқчимиз. Сўнгги пайтларгача ерларнинг бор-йўғи 4,5 фоизида деҳқончилик қилган шахсий хўжаликлар республикадаги озиқ-овқат ресурсларининг 40 фоизигачасини берганлигини ҳисобга оладиган бўлсак, ерларнинг умумий салмоғида бундай участкалар ҳажми икки баравардан зиёд ошганда озиқ-овқат маҳсулотлари яна қанчага кўпайишини тасаввур қилинг.

Умуман фақат хусусий мулк эгасигина ёки шундай мулкка эга бўлиш учун барча имконияти бор одамгина меҳнатни сева олади. Ҳеч нима — на хусусий уй, на ўзига муносиб даромад керак бўлмаган одам эса ижтимоий жиҳатдан хийла хавфли бўлади. Бунга имоним комил.

Биз ўтган йил апрелдан бошлаб давлат-кооператив корхонаси мақомига эга 170 та район маиший комбинатлари ташкил этдик. Уларга бемалол эркин ҳаракат қилишлари учун шароит яратилди. Бу комбинатлар амалда барча ишларни бажарадилар. Улар маҳсулот ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш ҳажмларини кўпайтириш, халқ ҳунармандчилигини ривожлантириш билан бирга айни пайтда биз учун ниҳоятда муҳим бўлган иш билан таъминлаш муаммосини ҳам ҳал этади.

— Ҳар ҳолда иқтисодиётни тубдан эмас, балки аста-секинлик билан ислоҳ қилиш негизида чуқур иллат бор. Аввал битта-яримтага, кейин бошқаларга, сўнгра эса учинчиларга бозор эркинлигини берар экансиз, сиз бозорга ўтаётган жамиятнинг ўша қисмини камситган бўласиз. Бундай камситиш эса ижтимоий тиғизликнинг деярли кафолатланган манбаидир.

— Назарий жиҳатдан мен сиз билан ҳамфикрман. Барча нархларни ёки кўпгина нархларни биратўласи ошириш яхши бўлиши тўғрисидаги фикрга ҳам қўшилишим мумкин. Кейинчалик бу нархлар бозор рақобати таъсирида туша бошлайди. Бироқ назарий асослар нақадар тўғри бўлмасин, бизнинг тузумимиз кўплаб боқимандаларни тарбиялаб етиштирганлигини унутмаслик керак. Бу боқимандалар турли кафолатлар ва қонунлар йўл қўйиб берилиши туфайли юзага келган, эндиликда умуман яхши ҳаёт учун бозор курашида қатнашишни истамайдилар. Улар кескин ўзгаришларга тайёр эмаслар, аксинча, ўзгаришларга етарли даражада самарали қаршилик кўрсатадилар, деб ўйлайман.

Бундан ташқари бозорга ўтиш йўлларини танлаганда ўзимизга хос хусусиятларни ҳам ҳисобга олмаслик мумкин эмас эди. Мен ўз иш жойимда ҳар бир кунни иқтисодиётдан ёки сиёсатдан эмас, балки республика Ички ишлар вазирлиги маълумотларидан бошлайман. Энг аввало, уёқ-буёқда тўқнашувлар, муштлашувлар бўлган-бўлмаганлиги, одамлар жабр кўришганми-йўқми, энг муҳими можарода қайси миллатлар кишилари қатнашганлиги билан қизиқаман. Бу ерда осойишталикка осонликча эришиб бўлмайди. Жуда кичик бўлсин, агар шундай тушунча умуман ўринли бўлса, — озгина қон тўкилса ҳам бунинг оқибати катта бўлади.

Агар одамларни ғазаб ва нафрат, ўч олиш иштиёқи қамраб олса, ҳар қандай режалар, ҳар қандай олижаноб ниятлар, барча ислоҳотлар сариқ чақага ҳам арзимайди. Ўрта Осиёда фақат барқарорлик шароитидагина олға қараб ҳаракат қилиш мумкин.

— Республика дуч келаётган кўпгина муаммоларни у ёки бу даражада Рашидов номи билан боғлашади. Бошқа томондан эса, айтишларича, Ўзбекистонда раҳбарлик қилиб турган пайтидаги унинг роли қайта кўриб чиқилмоқда, унинг обрў-эътиборини тиклашга интилмоқдалар.

— Рашидовга нисбатан муносабат Ўзбекистон Компартияси XXII съездида, республика Олий Кенгашининг учинчи сессиясида белгилаб берилган. Мен бу баҳоларга қўшиламан. Бу баҳоларнинг моҳияти шундан иборатки, Рашидов шахсиятини у яшаган ва ишлаган даврдан айрича ҳолда кўриб чиқиш мумкин эмас.

Мен шуни айтишим керакки, бизга зарба бўлиб тушган энг оғир танглик иқтисодий эмас, балки маънавий тангликдир. Асрлар мобайнида қарор топган ахлоқий-маънавий қадриятларни ғоявий қарашларга қурбон қилиш оқибатларини бартараф этиш иқтисодиётни тартибга келтиришдан кўра анча машаққатли бўлади. Ахир, яқиндагина эмасмиди, коммунист, айниқса, агар у юқорироқ лавозимда бўлса, ўз яқин кишилари билан охирги марта видолашиш учун қабристонга ҳам боролмасди. Дафн маросимида иштирок этиш энг катта айб саналиб, бу кишини партиядан ўчириб, ишдан бўшатишарди. Виждон азобидан сал бўлсада қутилиш учун, айни пайтда йиллар бўйи меҳнат қилиб эришган имтиёзларидан маҳрум бўлмаслик учун одамлар қариндош-уруғлари, ҳатто ота-оналари вафот этганда касалхонага ётиб олишар ёки «шошилинч» командировкага кетиб қолишар эди. Ана шундан кейин ҳам биз, одамлар ҳеч нимага ишонмай қўйишган, уларда ҳеч қандай муқаддас нарса йўқ, деб айтишга қандай тилимиз борар эди?

Бинобарин, динга нисбатан иккиюзламачилик энг хунук шакллар тусини олди. Республиканинг қўшни Афғонистон телекўрсатувларини томоша қилиш имкониятига эга бўлган бир ярим миллион аҳолиси у ерда Совет Армияси масжидлар қураётганини ёки қайта тиклаётганини ўз кўзлари билан кўриб туришди. Бу пайтда эса бизда масжидлар бузиб ташланди. Бу 1988 йилгача давом этди.

— Мен сизнинг фикрингизга қўшиламан. Лекин бунинг Рашидов муаммосига қандай алоқаси бор?

— Жудаям бевосита алоқаси бор. Пахта билан боғлиқ 24 мингта жиноий иш қўзғатилганда, ҳақиқий жиноятчилар билан бирга уларнинг қурбонлари ҳам баравaрига қамоққа олинди. Бизнинг раҳбарларимиз эса Москвага пахта плани бажарилиши қандай бораётганлиги тўғрисида ҳисоб бергандай шунча минг киши ҳибсга олинди, шунча-шунчаси партиядан ўчирилди, мазмунида мунтазам равишда ахборот бериб турдилар.

— Шундай бўлсада, жазоланганларнинг ҳаммаси ҳам ноҳақ қамалмаган-ку?

— Тўғри. Бироқ бу нарса айбсиз кишиларни таъқиб этишни оқлай олмайди. Айбсиз таъқиб этилганлар эса юзлаб ва минглаб кишилардир. Биз фақат кейинги пайтнинг ўзида айбсиз ҳукм қилинганларга, ҳозир эса қамоқдан озод этилганларга, оқланганларга бир ярим миллион сўм пул товон тўлашга мажбур бўлдик.

— Нима десак деяйлик-ку, турғунлик ёки ўзгача йилларда рўй берган воқеа-ҳодисаларни кечириш ёки унутиш — босиб ўтилган йўлни қайтариш имконияти учун замин тайёрлаш бўлади.

— Тўғри, лекин нима учундир Брежнев тўдасидан айнан Рашидовни бошқаларга қараганда кўпроқ эсга олмоқдалар. Унинг кўзга кўринган бошқа сафдошлари ҳозир ё жамоатчилик диққат-эътиборидан четда бемалол яшамоқдалар ёки ҳатто фаол сиёсий ҳаётга қайтдилар. Биздагилар бундай «номутаносиблик»да адолатсизликни кўрмоқдалар.

— Агар саволим сизга қўполроқ туюлса, мени кечиринг. Бироқ баъзи мухолифларингиз Рашидовга нисбатан сиздаги маълум вазминликни ўз қўлингизда жуда кўплаб раҳбарлик лавозимларини жамлаганлигингиз билан боғламоқдалар. Сиз ҳам Президент, ҳам республика маҳкамасининг бошлиғи, ҳам Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котибисиз.

— Менинг фикримча, ўтиш даври ҳамда мамлакатда ва республикамизнинг ўзида қарор топган хавфли вазият шундай қилишни тақозо этди. Унинг энг асосий сабаби шундадир.

Мен шу маънода Иттифоқ даражасида бошқарув структурасини қайта ташкил этишни қўллаб-қувватлайман. Шундай қилинса, у юзага келган вазиятга энг кўп даражада жавоб берган бўлади.

— Сиз шу туркумдаги барча чора-тадбирларни маъқуллайсизми?

— Ҳаммасини эмас. Масалан, СССР Президенти ҳузуридаги Назорат палатаси, унинг жойлардаги мухтор вакиллари вазифаларини тўла-тўкис тушуниб етганим йўқ. Бу нима, улар «оқ пошшо» ёки генерал-губернатор вакилларига ўхшайдиган кишиларми?

Шунга ишонаманки, биз кучли федерацияда яшашимиз мумкин ва яшаймиз ҳам. Янгиланган негиздаги бу бирлашма тезроқ ва ҳеч кимга оғир тушмаган шаклда вужудга келиши учун бир-бирига ҳурмат билан муносабатда бўладиган шериклик муносабатлари зарур. Бундай муносабат ҳам ёнламасига, ҳам бўйига бўлиши керак.

Суҳбатни «Известия» махсус мухбири М. БЕРГЕР олиб борди.

(«Известия», 1991 йил 29 январь).

Ҳар тонг Шоҳидахон ишга отланади. Қадрдон корхонаси — Тошкент «Малика» трикотаж бирлашмасига. Йўл-йўлакай кечаги кун бажарган ишларини сарҳисоб қилади. Бугунги режаларини хомчўт қилиб кўради. Ўз касбини жону-дилидан севган, ардоқлайдиганлар учун табиий ҳол бу. Шоҳидахон Назарова шундайлардан биридир. Дарвоқе, юқорида айтганларимиз бежиз эмас. Шоҳидахоннинг корхона дарвозасини илк бор ҳатлаб ишга келганига ҳам 16 йил бўлибди. Илгари шогирд бўлган бўлса, бугун ўзи устоз. Бирлашма тажриба цехи илғор чеварни.

Айтмоқчи, «Малика»да яратилган трикотаж кийимларнинг илк нусхаларини ҳам Шоҳидахон ва унинг ҳамкасблари тикишади.

СУРАТДА: чевар тикувчи Ш. Назарова.

И. ШЕРБЕК олган сурат.

XX аср кундалиги

ХАВФ КУЧАЙМОҚДА

«Биз Ироқни вайрон қилишни, унинг маданиятини, халқини йўқ қилишни истамаймиз. Биз Форс кўрфазида бундан буён низо қоидага айланиб қолмайдиган, кучли томон кучсиз томонни қўрқитишга мойил бўлмайдиган вазиятни юзага келтиришга ҳаракат қиламиз».

Чиройли гаплар, яхши ният. Шундай эмасми, азиз муштарий? Уни ким айтганини ҳам сездингиз чоғи. Тўғри, АҚШ президенти Жорж Буш «Мамлакатдаги аҳвол» мактубида худди ана шундай деган. Аммо гап бошқа-ю, иш бошқа дейди доно халқимиз. Таассуфки Оқ уй хўжайинининг мактубидаги гапи ва Форс кўрфазидаги амалий иши ўртасида катта фарқ бор.

АҚШ бошчилигидаги Иттифоқчилар авиацияси шу кунгача Ироққа қарши 25 минг (!) марта учиш қилишди. Урушнинг биринчи куниёқ улар ироқликлар устига ташлаган бомбаларнинг қуввати Хиросимага ташланган атом бомбаси қувватидан бир ярим баробар кўпдир. Лекин Ироқ тиз чўккани йўқ, бундан ташқари шунча бомба ташланган бўлсада унинг ҳарбий машинаси у қадар катта зарар ҳам кўрмади. Ваҳоланки, ҳали минглаб танклар, юз минглаб аскарлар «ишга тушишгани» йўқ. Ҳарбий мутахассисларнинг фикрича ҳаммаси ҳали олдинда. Демак уруш бунданда кучайса кучаядики, аммо тўхтамайди. Қизиқ, у қанча давом этаркин? Турли арбоблар турлича жавоб беришмоқда бу саволга. Ҳай майли, омон бўлсак бир кун ғолиб томоннинг шодлигини ҳам кўрармиз. Аммо бу ғалаба қанча ироқлик, қувайтлик, америқолик ва бошқаларнинг бошини еркин? Ёнган ер, бомбардимон қилинган шаҳарлар, вайрон бўлган мамлакат иқтисодиётининг ҳоли не кечаркин? Бу саволга ҳозирча ҳеч ким юрак ютиб жавоб беролмаяпти...

Лекин воқеаларнинг ривожи дунёда барчани ташвишга солмоқда. Аксарият шарҳловчилар кўпмиллатли кучларнинг ҳатти-ҳаракати Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгашининг 678-резолюциясида белгиланган доирадан чиқиб кетиши мумкинлигидан хавотирда. Жумладан, Фарангистонда чиқадиган «Монд» рўзномаси иттифоқчиларнинг мақсади фақат Қувайтни озод қилиш эмас, шу билан бирга Ироқни минтақада хавф солувчи давлат сифатида йўқотишдир, деб ёзади. Фарангистоннинг мудофаа вазири Жан-Пьер Шевенман ҳам худди ана шу сабабларга кўра истеъфога чиқди. У президент Ф. Миттерранга йўллаган хатида шундай деб ёзган: «Уруш мантиқи борган сари бизни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ўртага қўйган мақсад — Қувайтни озод этишдан узоқлаштириш хавфи бор». Буюк Британиянинг «Дейли телеграф» рўзномаси эса янада аниқроқ фикр билдирган: америқолик ҳарбийларнинг Ироқни бомбардимончи тайёралар ёрдамида «қайта ишлаш» зарур деган фикрлари остида Ироқни ҳаводан туриб бутунлай вайрон қилиш истаги ётибди.

Ўз навбатида Ироқ ҳам душманга иложи борича кўпроқ талофот етказишга интилмоқда. Саддам Ҳусайн қўшинлари уч марта Саудия Арабистони худудига ҳужум қилиб, 20 километргача ичкарига кирган. Эр-Риёд ва Тель-Авивга ракета отиш давом этмоқда. «Жумҳурия» рўзномаси Ироқ фақат оддий қуролларга ва қўшинларнинг сон жиҳатидан кўплигигагина ишонади, дейиш нотўғридир», деб ёзади. Айрим шарҳловчилар эса кимёвий ёки қўлда тайёрланган ядро қурилмаси ташийдиган тайёраларни тўғри нишонга олиб бориб урувчи учувчилар борлигини ҳам айтишди.

Бу эса нафақат уришаётганлар, балки бутун дунё учун хавфлидир.

ХАБАРЛАРДА ОЛАМ НАФАСИ

● ВАШИНГТОН. СССР ташқи ишлар вазири А. А. Бессмертнихнинг АҚШга расмий визити тугади. Сафар якунида АҚШ ва СССР Президентларининг февраль ойига мўлжалланган учрашуви кечиктирилгани маълум қилинди. Бу Форс кўрфазидаги урушнинг давом этаётганлиги ва стратегик ҳужум қуролларини қисқартириш тўғрисидаги шартнома ҳали тайёр бўлмаганлиги билан изоҳланди.

● МАПУТУ. Анголадаги кубалик 50 минг байналмилалчидан 40 мингги ватанига қайтди. Кубалик охирги ҳарбий хизматчи шу йилнинг 30 июнига қадар Анголадан чиқиб кетиши керак.

● ЛИБРЕВИЛ. Габон пойтахтидаги тайёрагоҳ хизматчилари иш ташлашди. Улар маошни кўпайтиришни ва меҳнат шароитини яхшилашни талаб қилишмоқда.

● МАНИЛА. Филиппин президенти Корасон Акино ҳарбий полицияни тарқатиб юборди. Энди улар қайтадан миллий полиция сифатида фуқаро ҳокимият органларига бўйсунади.

● СЕУЛ. Жанубий Қурияда жиноятчиликка қарши кураш кучайтирилмоқда. Бунинг учун ҳарбий хизматдан бўшаган ва заҳирада бўлган 1,5 миллион киши кўмакка чақирилади.

● БАЙРУТ. Исроил сионистлари яна бир жиноятга қўл уришди. Босқинчиларнинг Тир шаҳри яқинидаги фаластинлик қочоқларнинг Рашидия лагерини тўпдан ўққа тутишлари натижасида беш киши ўлган, 10 киши ярадор бўлган.

«XX аср кундалиги» марказий матбуот материаллари асосида тайёрланди.

«Ёш ленинчи»га жавоб берадилар

Медаль берилди

«Бизнинг оиламизни икки йилдан бери бир муаммо ўйлантириб келаяпти. Опам Обида Ҳикматова Вобкент ноҳиясидаги Гагарин номли мактабни олтин медаль билан битирганди. Ҳозир Тошкент Давлат дорилфунунининг 2-курсида ўқияпти. Икки йилки олтин медалини ололмай оворaю-сарсон. Бир неча марта вилоят ва ноҳия халқ таълими бўлимларига мурожаат қилдик. Лекин фойдаси бўлмади. Ҳурматли таҳририят ходимлари, Сизлардан илтимос, опамга олтин медаль олиб беришга ёрдам берсаларинг.

Ҳафиза ҲИКМАТОВА,
Бухоро вилояти Вобкент ноҳияси Гагарин номли мактабнинг 11 «В» синф ўқувчиси».

Ҳафиза Ҳикматованинг шикоятини текшириб чора кўриш учун Вобкент ноҳияси халқ таълими бўлимига юборгандик. Яқинда **ноҳия халқ таълими бўлими мудири Б. Бердиев** имзоси билан жавоб хатини олдик.

«Ҳақиқатан ҳам ноҳиямиз худудидаги Гагарин номли мактабнинг собиқ ўқувчиси Обида Ҳикматова олтин медаль олиши керак эди. Аммо Вобкент ноҳияси жамғарма банкига медаллар ўз вақтида келмагани туфайли О. Ҳикматованинг талаби қондирилмаган. Яқинда ноҳия банкига олтин медаллар келтирилди. Аризачининг эса талаби қондирилди».

...Жавобгарликка тортилади

ТАҲРИРИЯТГА ШИКОЯТ КЕЛДИ:

«Дардимизни кимга айтишни билмаймиз. Бошимизга кулфат тушди. Эндигина 21 баҳорни қаршилаган қизимиз Нажима Абдувалиева пойтахтимиздаги А. Икромов ноҳиясига қарашли 7-касалхонада бевақт ҳаётдан кўз юмди. Қизимиздан айрилишимизга навбатчи врачларнинг лоқайдлиги сабаб бўлди. Нажима ҳомиладор эди. Унга врачлар «болангиз ўлиб қолган» дебди. Қизимни ўша пайт аҳволи оғирлашиб қолган. Сўнг унинг ошқозонини ювмасдан жарроҳлик столига ётқизишган. Оқибатда ошқозондаги овқат қолдиқлари ўпкага тушган. Буни бизга консультацияга чақирган врачлар айтишди. Нажима бир ҳафта ўлим билан олишди. Лекин... Ўз оёғи билан касалхонага даво излаб борган қизимизнинг ўлигини олиб келдик. Қачонгача чаласавод врачлар бегуноҳларнинг уволига қолади?

Н. ДЎСТМУҲАМЕДОВА,
Тошкент шаҳар Киров ноҳияси, 12-квартал, 22-уй, 13-квартира».

ШИКОЯТГА ЖАВОБ КЕЛДИ:

«Фуқаро Н. Абдувалиеванинг 7-шаҳар касалхонасида вафот этганлиги бўйича Тошкент шаҳар А. Икромов ноҳияси прокуратураси томонидан ЎзССР ЖКнинг 109 моддаси 2-банди билан жиноий иш қўзғатилган. Мазкур жиноят иши бўйича дастлабки тергов ҳаракати олиб борилмоқда. Терговда айбдорлар аниқланиб жиноий жавобгарликка тортилади».

Б. ТОИЖОНОВ,
Тошкент шаҳар А. Икромов ноҳияси прокурори, адлия кичик маслаҳатчиси».

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ЎЗИ СЕЗМАГАН ҲОЛДА

● ҚУДДУС шаҳри яқинида яшовчи бир киши товуғининг бу сафарги тухум қўйиши ҳам албатта, одатий жараёнлардан бири эди. Лекин соҳиб не кўз билан кўрсинки, товуғи ўзи билмаган ҳолда дунё рекордини ўрнатиб қўйибди. Яъни тухумнинг оғирлиги 220 граммни ташкил этди. Одатда товуқ тухуми 50-70 грамм чиқади.

Аввалги рекорд атиги 181 граммлик тош босган эди.

БРИТАНИЯДА ҲАМ ҚИММАТЧИЛИКМИ!

● БУЮК БРИТАНИЯ марказий ҳисобот бошқармаси ходимлари ярим аср аввалги, яъни 1938 ва 1989 йилларда ўртача иш ҳақи, нарх-наво, шунингдек, инглизларнинг ўртача умри тўғрисидаги маълумотларни ҳозиргиси билан қиёслаб чиқдилар.

У ерда бир шиша сут ёки батон нонни бундан 50 йил муқаддам 1,5 пенсга олинган бўлса, ҳозир ана шу маҳсулотларга 30 ва 65 пенс тўланмоқда. Лекин сиз ўйламанг у ёқда ҳам қимматчилик экан-да, деб. Йўқ, асло. Ўртача иш ҳақига нисбатан бу маҳсулотлар қимматлашмади, балки арзонлашди: 1938 йилда малакасиз ишчи ҳафтасига ўртача 3,55 фунт стерлинг олган бўлса, 1989 йилда бу кўрсаткич 230 фунт стерлингга етди.

Бу эса уларнинг турмуш даражаси ошганлигидан дарак беради. У ерда ўртача умр эркаклар орасида 60 дан 70 га, аёллар орасида эса 65 йилдан 75 йилга етди.

БИР АСРЛИК ВОҚЕАЛАРГА ГУВОҲЛИК БЕРАДИ

● УРУГВАЙНИНГ Бланкильо деган кичик шаҳарчасида яшайдиган Антониа Рохас 112 ёшга тўлди. Бу кампир 1879 йилда туғилган ва ўтган асрнинг охиридан буён мамлакатда юз берган жуда муҳим тарихий воқеаларни яхши эслайди.

Антониа буви олти фарзандни катта қилган. Унинг 26 невараси, 66 эвараси, 35 нафар чевараси бор. Кампир кексалигига қарамай баъзида чўғ устига қўйиб пиширилган бир бўлак гўштни истеъмол қилиш, бир стакан вино ичишдан ҳалиям воз кечгани йўқ.

Ники Тейлор — 90-йилларнинг супермодели бўлган бу қизалоқнинг ёши бор-йўғи 15 да. У ўзини жуда гўзал деб ҳисобламаса-да мода соҳасига ихтисослашган суратташлар уни «юлдуз» қилиб кўтаришди.

СУРАТДА: Ники Тейлор «Пари-матч» ойномаси учун суратга тушаётир.

ТАСС сурати.

ВАТАН ФАРЗАНДЛАРИ

● ПРЕЗИДЕНТ ФАРМОНИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛМОҚДА?
● ОМОН БЎЛИНГ, ЙИГИТЛАР!
● ТОШЛАРГА ЗАБОН БИТСА...
● ИСТЕЪФОДАГИ ПОЛКОВНИК

ҚОҒОЗДА ҚОЛИБ КЕТМАСИН

Брестда ўзбек аскарлари бизни жуда зўр хурсандчилик билан кутиб олишди. Ҳаммалари ҳарбий хизматни қандай давом эттираётганликлари ҳақида сўзлаб бердилар, жумҳуриятимизда бўлаётган ўзгаришлар тўғрисида ҳам қизиқишиб сўрашди. Учрашув якунида аскарларни куй ва қўшиқлар билан хушнуд этмоқчи эдик. Афсус, қисм бўйича биронта ўзбек миллий чолғу асбоби топилмади. Ўзимиз билан бирга магнитафон олиб юрганимиз қўл келди. Миллий куй-қўшиқларга ўқувчи, талабаларга жўр бўлган аскарлар толиққунча ўйинга тушдилар. Уруш ветеранлари Мирзакарим ва Муҳаммаджон акалар ҳам ўйинга тушганида бутун зал қарсаклар зарбидан ларзага келди.

— Ҳарбий қисмларда биронта миллий асбоб йўқ, — дейди Тошкентдан келган аскар Зокиржон Мирзаев. — Дам олиш кунлари, байрамларда миллий қўшиқ эшитиб, ўйин тушиш гаштига не етсин.

— Миллий дасталар тузилса яхши бўларди, — суҳбатга қўшилди андижонлик Ҳасанбой Юнусов. — Келгусида бу албатта инобатга олиниши керак.

Собиржон ҲОЛМИРЗАЕВ, Самарқанддан:

— Кутубхона ва ўқув залларида ўзбекча китоб, рўзнома ва ойномалар йўқ. Ҳолбуки, биз ҳам жумҳуриятимизда бўлаётган янгиликлардан хабардор бўлишни жуда хоҳлаймиз. Кутубхоналарда ўзбек бўлимлари ташкил этилиши зарур. Ўзбек тилида кинолар кўрсатилишини ҳам йўлга қўйиш керак...

Биз яна икки қисмда бўлдик. Иккисида ҳам бир хил манзара. Ўзбек аскарларининг миллий анъаналардан баҳраманд бўлиш имкони йўқ. Биз бу ерда миллатчилик туйғусини қўзғатмоқчи эмасмиз. Аксинча, ҳар бир миллатнинг миллий ғурурини ҳимоя қилмоқчимиз, холос. Миллатчилик билан миллий ғурур орасида ер билан осмонча фарқ бор.

Ўзбекистон Президенти фармонида шундай сатрлар бор: «Жамоатчилик, уруш ва меҳнат ветеранлари вакиллари, маданият ва санъат арбоблари, бадиий ҳаваскорларнинг ҳарбий бўлинмаларга, мунтазам бориб туриши ташкил этилсин, жумҳурият ҳаётини ёритувчи китоблар, даврий нашрлар, кинофильмлар юбориб турилсин».

Ўз вақти ва ўрнида айтилган бу гаплар қоғозда қолиб кетмаслиги керак. Уни амалга оширишни ҳар бир соғлом фикрли киши ўзининг қалб даъвати ва виждон амри деб билиши керак. Бу тадбирларнинг ҳаётга татбиқ этилиши ўғлимиз, укамиз, замондошларимизнинг соғ-саломат хизмат қилишини таъминлашга қаратилганлигини унутмайлик. Бунинг учун ҳар бир ўқув юрти, хўжалик, ноҳия, вилоят маълум бир ҳарбий қисм билан узвий алоқа ўрнатиши зарур. Юртдош аскарларимизга китоблар, рўзнома, ойномалар юбориб туришни йўлга қўйиш қийин эмас-ку! Бунда шубҳасиз комсомол-ёшлар ўрнак кўрсатиши керак. Ўйлаймизки, жумҳурият Ленин комсомоли ёшлари уюшмаси юқоридаги Фармонни бажаришда ташаббускорлик кўрсатади.

Бизда, Бахт Қомусида эътироф этилишича, ҳамма нарса инсон саломатлиги, яхши турмуш кечириши, бахт-саодати учун хизмат қилади. Шу жумладан ҳарбий хизмат ҳам шу мақсадга йўналтирилиши керак.

Абдусаттор СОДИҚОВ,
СССР Журналистлар уюшмаси аъзоси, Жиззах вилояти, Зомин ноҳияси, «Шарқ тонги» рўзномаси ходими.

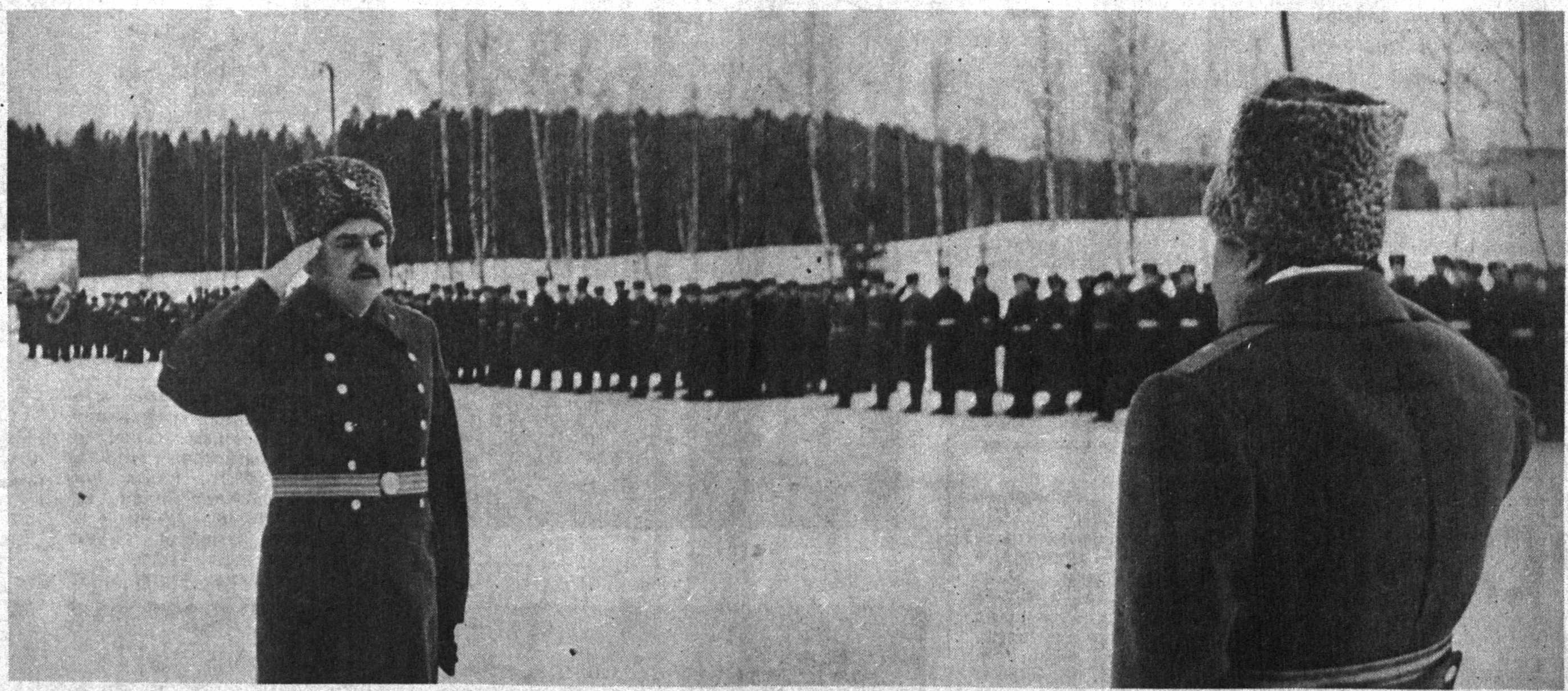

(Боши 1-бетда).

Кўнглимиз тинч

Биласизми, чақирилувчилар учун ҳақиқий аскарлик қайси кундан бошланади. Албатта, қисмга келиб тушганиданоқ дейишингиз мумкин даб-дурустдан. Маълум маънода бу ҳам тўғридир. Лекин аскар тантанавор қасамёд қилгандан кейингина ўзи ва Ватан олдидаги масъулиятни сеза бошлайди.

Рус қиши ўзбекистонлик йигитлар учун ҳеч қачон эсларидан чиқмайдиган бўлиб қолса ажаб эмас. Москва остонасидаги шаҳарлардан бирида алоқачилар бўлинмаси бор. Биз бир гуруҳ ўзбекистонлик оталар ана шу бўлинмада хизмат қилаётган фарзандларимизни аскарликка қабул қилиш маросимида бўлиб, зобит ва аскарларга яратиб берилган қулайликлар билан танишдик.

Бу ерда телефончи, алоқачи, картографчилар етишиб чиқади. Кўриб турибсизки, ҳарбийда эгалланган касб келгусида — халқ хўжалиги соҳаларида ишлаш учун ҳам қўл келади.

Шу куни ўзбек йигитлари илк бор чанғида учиш гаштидан баҳраманд бўлдилар. Бўлинма ихтиёрида футбол ва хоккей майдонлари, спорт зали ва байрам кунларини ўтказишга мўлжалланган катта ва шинам клуб бор.

Бир сўз билан айтганда фарзандларимизга кўрсатилаётган ғамхўрликдан кўнглимиз тўлиб Тошкентга қайтдик.

О. АСАДУЛЛО-ЗОДА.

В. БАСКАКОВ олган суратлар.

Хотира

СИЗ ҲАМИША ЁДИМИЗДАСИЗ

Сукунат. Жим-житлик. Эрталабки аёз ҳам унут бўлган. Бошлар эгик. Чеҳралар паришон. Юраклар нидоси, дилларга келган калима эса изҳорсиз ҳам бир-бировга аён: эҳ, юртимиз ўғлонлари, азиз фарзандларимиз, Сизлар ҳозир айни баркамол ёшда биз билан ёнма-ён янги йилни кутиб олишингиз мумкин эди. Сизлар ҳар бирингиз бир суюкли дилдорнинг ёри, жондан азиз фарзандларингизнинг отаси бўлишингиз керак эди. Аммо машъум тақдир Сизларни ўзга элда, ўзга тупроқда бевақт ҳазон этди. Дилингизда ота-ю онангизга, элдошларингизга айтилмаган не-не сўзлар қолди. Армонли кетдингиз. Юракларда ҳижроннинг аччиқ алами қолди...

Куй таралади. Ҳазин, мотамсаро. «Гиря»нинг дилўртар нидоларидан қалблар жунбушга келади. Аста юриб ёдгорлик пойидаги тошларга битилган элдошларимиз номини ўқиймиз. **Саъдулла Отамуродов, Равшан Авазов, Шавкат Оллаберганов, Даврон Абдуллаев, Қудрат Отаев, Тоҳир Ваисов, Отаназар Матжонов, Ўктам Машарипов, Шоназар Сафоев, Рустам Ниёзматов.**

Ана, ёдгорлик устидаги оппоқ мато олинади. Ўғлининг йўлларига кўзлари нигорон Онанинг улуғвор сиймоси намоён бўлади. Қўлларини тиззасига қўйганича узоқларга кўз тиккан. Ўйчан, ғамгин, умидвор. «Ой бориб, омон қайт!» деб фотиҳага қўл очган бу қўллари билан боласини бағрига босолмади-я?

Кенжа ўғли Шавкатжоннинг исми битилган тош лавҳани қучоқлаб йиғлаётган Назира момо, оппоқ соқолига ёш томчилаётган Рўзимат бобо, укаси Қудратжоннинг дийдорига интиқ Шоназар, бошқа «афғон» йигитларининг ота-оналари, қавми-қариндошларининг аламли ҳолати, дил дардларини қоғозга тушириб бўлмайди. Айриликнинг аччиқ азобларини айтишга лойиқ сўз топилмас дунё луғатларида.

Ҳа, қадимий Хивада яна бир ёдгорлик пайдо бўлди. Бу ҳалок бўлган собиқ афғончилар шарафига бунёд этилди. Ёдгорликни Аминбой Собиров бошчилик қилаётган «Шарқ» ижара ширкати Людмила Раҳмонова, Қадамбой Маткаримовларнинг лойиҳаси асосида қуриб битказдилар. Ҳайкални хивалик ёш ҳайкалтарош Равшан Аҳмедов яратди. Ёдгорлик гиламчилик бирлашмаси моддий ёрдами, ноҳия комсомол-ёшларининг шанбаликларда ишлаб топган маблағи ҳисобига қурилди.

Беруний номидаги хиёбонга ўрнатилди. Унга қайта-қайта нигоҳ ташлар эканмиз, хаёлимизга бир фикр келди: бу ердан ўтган элдошларимизнинг ҳам Хивага қадам ранжида қилган дунё халқлари фарзандларининг ҳам юрагида меҳр-оқибат, аҳиллик, дўстлик туйғулари ҳамиша уйғоқ бўлсин. Тинчликнинг қадрига ана шунда етамиз.

Абдулла САФО.

МАШАҚҚАТЛИ ЙЎЛ

Муҳарририят топшириғи билан (эҳтимол, мингинчи мартадир) номаълум муддатга жўнаб кетар экан, у қачон қайтиб келишини ҳеч қачон аниқ билмас, аммо қайтажагига ишонарди. Тўғри, кейинги сафардан қайтиш бахти камдан-кам одамларгагина насиб этади. Балки шу сабабдан ҳам унинг бу галги қайтиши аввалгиларидан тубдан фарқ қилар?

Мана, Матбуот уйи томон вазминлик билан юраркан, хаёлида бир-бирига зид фикрлар ўйнар, қандайдир куч ичкарига ундаса, иккинчи томондан кимдир: «Тўхта, истеъфодаги полковник!» — дегандай, ушлаб турарди.

Келинг, яхшиси унинг репортажлари, очерклари, фельетонлари, муаммоли мақолалари босилган, йиллар ўтиши билан сарғайган рўзнома тахламларини биргаликда варақлайлик. Бусиз қаҳрамонимизнинг журналист сифатида шаклланганини билишимиз қийин, зеро рўзнома саҳифаларидан ўрин олган ҳар бир материал — унинг ҳаёт саҳифасига қиёс қилгулик. Рўзнома шундай нарсаки, сен уни Бахтиёр Бўрихонов севганидай сева олсанг тирик жонзотга айланади, тақдирингга эш бўлади...

БИРИНЧИ САҲИФА.
1946 йил...

Мўйлови сабза урган анови йигит нега бирдан ўйчан бўлиб қолди дейсизми? Ахир у бундан бир неча соат аввал капитандан «Советский патриот» рўзномасига мақола ёзиш ҳақида топшириқ олганди-да. Гап шундаки, 1937-1938 йилларда кўпгина қаламкашлар қатағон қилинган, уруш йиллари эса журналистлар сафи жиддий талофот кўрган, бинобарин, уларнинг ўрнини тўлдириш керак эди. Капитан танаффус чоғида йигитларнинг ёнига келиб: «Ҳаммангиз биттадан мақола ёзасиз», — деди. У ёзган мақола бутун дивизия бўйлаб дув-дув гап бўлди. Кейин мавзе рўзномаси — «Фрунзевец»да дастлабки мақоласи чиқди: жанговар машқларга бутун бошли бир сонни бағишлаган эди. Ўша кезлари «Фрунзевец» ўзбек, тожик, туркман тилларида нашр қилинарди. Бу орада Бахтиёр Тошкентдаги В. И. Ленин номли пиёда қўшинлари командирлари билим юртини тамомлаб, лейтенант унвонини олди.

Кунларнинг бирида таниқли журналист Қамариддин Шамсиев бу ҳаваскор қаламкашни кўчада тўхтатиб, «Фрунзевец»га бошлаб борди. Уни мухбирликка қабул қилишди. Қисқа вақт ичида «Бахтиёр Бўрихонов» имзоси билан мақолалар эълон қиладиган ёш журналист пайдо бўлди.

ИККИНЧИ САҲИФА.
1952 йил.

Орадан йиллар ўтди. Қалами ҳам анча «чархланиб» қолди. В. И. Ленин номидаги Москва ҳарбий-сиёсий академиясининг муҳаррирлар тайёрловчи куллиётига ўқишга қабул қилинди. Таҳсил олиш, мақолалар ёзиш билан бирга, ўша йил 7 ноябрь парадидан иккинчи бўлиб ўтган (мазкур ўқув юрти тингловчилари анъанага кўра, параддан доимо иккинчи бўлиб ўтишади), И. В. Сталиннинг Мақбара минбарида озгина туриб, кейин жўнаб кетганини илғаган, орадан бир йил ўтиб, «барча халқларнинг отаси ва дўсти» вафот этганида Қизил Майдоннинг Лобное Место деган жойида қўриқчилик қилган, афсонавий Гайдарнинг ўғли Тимур Арқадьевич билан (ҳозир у истеъфодаги генерал майор) ҳамсабоқ бўлган эди у. Бизнинг бу саволимизга у ўйчанлик билан жавоб беради: «Врачлар иши», мамлакат ҳаётида юз бераётган бошқа воқеа-ҳодисалар замирида аллақандай ёлғон, фожелик борлигини ич-ичимдан ҳис қилардим».

Яна бир тафсилот. Ҳарбий қирувчи тайёрани ўчириш майдонидан репортаж ёзиш керак эди. Аммо маълум бўладики, қўмондон рўзномачилар билан мулоқот қилишни жинидан ҳам баттар ёмон кўраркан. Ҳарбий мухбир қанчалар ранжиганини тасаввур этиш қийин бўлмаса керак. Ҳай аттанг, яхшиси йўлтўсар тайёра учувчиси Ройнишвили ҳақида мақола ёзса бўлар экан. Юз бераётган воқеаларнинг нечоғлик катта аҳамиятга моликлигини тушунмаган анқов сигирлар синов майдонида ҳафсаласизлик билан тентираб юришарди. Кутилмаганда ўта умидсизланган мухбир тайёра ичидан аллакимнинг бўралаб сўкинаётганини эшитиб қолди. «Ким экан, у?» Синчковлик билан тайёра томон юриб кетди. «Миг» ичидан ўрта яшар, ғазабнок кимса чиқиб келаётганди. «Хўш, кимсан?» «Ҳарбий мухбирман!» — виқор билан жавоб берди йигит. «Қани бу ердан жуфтагингни ростла-чи?» — маслаҳат берди. Командир ва матбуотда ёзиб бўлмайдиган сўзлардан бирини қўшиб қўйди. Аммо Конибодом шаҳридан чиққан, бу йигитча, яхши, ўзига эҳтиром билан қарашни талаб қиладиган муомаласидан кейин ўзини босиб бошқача кўз билан қаради. Эҳтимол, мана шу ҳолат икковини яқинлаштирувчи омил бўлгандир. «Бўпти, — деди офицер рўпарасида турган қайсар йигитга қараб, — блокнотингни чиқара қолгин». Эртаси куни материал рўзномада чоп қилинди...

УЧИНЧИ САҲИФА.
1956 йил.

У академияни тамомлаб, Тошкентга қайтиб, яна «Фрунзевец» рўзномасининг фирқа ва комсомол бўлимида мухбир бўлиб ишлай бошлади. Улар — Бахтиёр ва София (Ўзбекистон халқ рассоми Искандар Икромовнинг қизи София ўша йили САГУнинг биология факультетини тамомлаганди) никоҳ тўйларини энди ўтказишган ҳам эдики, телеграмма келди. «Зудлик билан Москвага — полковник Горбатенко ихтиёрига етиб келинг». Бу ёғи қандоқ бўлди? Чимилдиқлари ҳали йиғилмай туриб-а? Туркистон ҳарбий мавзе штабида аниқлик киритишди: «Улуғ Ватан урушида қатнашган 201-Гатчинск ўқчи дивизиянинг 122-полкида ҳарбий хизматда тоблангансиз, Публицистсиз, мергансиз Венгрияга жўнаш эҳтимолингиз бор». У Тошкентдан учиб кетиш олдидан Софияхонимга деди: «Телеграммани «Б» ҳарфи билан бошласам, билингки, Будапештга кетган бўламан». Ҳадемай ундан қуйидаги мазмунли телеграмма келди: «Биздан хавотир олманг. Соғ-саломатмиз».

СУРАТДА: Бахтиёр ака рафиқаси София опа билан.

Будапешт. Ҳаммаёқ остин-устун, деворларда автомат навбати излари, телефон симлари узилган, бомбалар, тўп-замбараклар ўқидан ҳали ер совимаган. Бахтиёр Бўрихонов энди Венгриядаги Совет қўшинлари рўзнома — «Ленинское знамя»да ишлай бошлади.

— Биз ўшанда Венгриядай бир мамлакатга бостириб кириб, тўғри қилганмизми? — савол бераман.

Бахтиёр Убайдуллаевич чин қалбдан иқрор бўлади:

— Нотўғри қилганмиз, албатта. Аммо бизга: «Сиз байналмилаллик бурчини бажармоқдасиз» — дейишган эди.

— Тушуниш қийин. Сиз ўзгалар юртига бостириб кирган йигит, нега ўшанда хафа бўлиш ўрнига шодлангансиз?

— Гап шундаки, Будапештда эканлигимда қизим Гулнора туғилган эди. Қувонмай бўлармиди? Ўзим эса 1958 йил апрелига қадар Венгрияда ҳарбий мухбир бўлиб ишлаб турдим. Будапешт кўчаларидан бирида бронетранспортёрда борар эканмиз, шундай ёзувга кўзим тушганди: «Ўзгалар юртини босиб олган халқ ҳеч қачон озод бўла олмайди». Ана шу сўзларни ҳанузгача унута олмайман...

НАВБАТДАГИ САҲИФА.
1979 йил.

Биз кўпгина саҳифаларни атайлаб четлаб ўтдик. Ҳолбуки ўтган йиллар давомида Б. Бўрихонов ўнлаб шогирдлар етиштириш билан бирга барибир мухбирлик касбига содиқ қолди: мамлакат миқёсида рўй берган катта-кичик воқеаларнинг марказида турди. Шахсга сиғиниш оқибатларини тугатиш. Гагарин жасорати, шўро космик кемалари парвози. «озодлик ороли» — Кубада юз берган танглик, стратегик қуролларини чеклаш ва турғунлик йилларидаги чапакбозлик. «Умумхалқ кўтаринкилиги» — мана унинг репортажлари мавзуи! Бу ёқда Афғонистон воқеалари етилиб келмоқда эди.

...Бир куни рўзнома муҳаррири В. Стуловский унга шундай деди:

— Афғонистон Демократик Жумҳуриятига номзодинг кўрсатилди. Ҳужжатларингни тайёрлайвер.

Армия генерали А. Епишев суҳбатидан ўтгач, 1979 йилнинг 30 мартида Қобулга учиб келди. Генерал Заплатиннинг армия корпуси — «қулурди марказий»га жойлашди-да, асосий ишга ўтди — афғон жангчиларининг жанговор органи — «Ҳақиқати сарбоз» (ҳозир рўзнома «Сарбоз» номи остида чиқмоқда) рўзномасини ташкил қилишга киришди. Айтишга осон. Ҳар кун отишма. Тарақийнинг ҳокимият тепасидан ағдариб ташланиши, Аминнинг ўлдирилиши, Кармалнинг мамлакатни идора қилиши, «Ер-ер» ракеталарининг Қобулга ёпирилиши — буларнинг ҳаммаси унинг кўз ўнгида юз берди...

1982 йилнинг 19 май куни полковник погонини таққан, соч-соқолига оқ оралаган, кўкси орден ва медалларга тўла бир киши тайёрадан Тошкент тупроғига келиб тушди. «Нега ҳоргинсиз» деган саволимга «Уйқусизлик азоб берадиган, қовоқларим тез-тез учадиган бўлиб қолди» деб жавоб берди. Бу эртами-кечми ҳар бир журналистнинг бошига тушадиган савдо. Яна ўзи учун жонажон бўлган «Фрунзевец» рўзномасида бир муддат ишлади. Мана, қарийб саккиз йилки, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг нодаврий матбуот муҳарририятида самарали меҳнат қилиб келмоқда.

Шерали СОКИН.

Алишер НАВОИЙ таваллудининг 550 йиллигига

ЭҲТИРОМ

Алишер Навоий туғилган кунининг 550 йиллигига қизғин тайёргарлик ишлари кетмоқда. Бу ишларда ҳайкалтарошларнинг изланишлари, айниқса, самарали бўлмоқда. Ана шундай ижодкорлардан бири, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, таниқли ҳайкалтарош Аҳмаджон Шоймуродовдир. Бу ижодкорнинг кейинги ўттиз йиллик фаолиятида, улуғ шоир ва мутафаккир сиймоси турли хил кўринишларда намоён бўлди. Навоий характери ва сиймосининг йигирмадан ортиқ моҳирона акс эттирилган санъат асарлари мухлислар эътиборини ўзига тортди.

— Аҳмаджон ака, ижодингизда Навоий сиймосига мурожаат алоҳида ўрин касб этади. Бунинг сабаби нимада?

— Шарқнинг ёрқин юлдузларидан бири бўлган Алишер Навоий ўзининг беназир ижоди, бизга қолдирган адабий мероси ва ибратли ҳаёт йўли билан мени доимо ўзига мафтун этиб келган. Бўш қолдим дегунча, Ҳазрат Навоий ғазалларининг мағзини чақишга ҳаракат қиламан. Достонларида айтмоқчи бўлган ва бугунги кунда ҳам ибратли бўлган фикрларини уқишга интиламан. Бу жуда сеҳрли оламдек туюлади, назаримда. Бу оламга кирдингми, бас, у сени мафтункор бир гўзал бўстонга олиб боради. Мен уни жаннатга қиёс қиламан. Ана шундан кейин о, қани ижод қилмай кўрчи. Катта илҳом билан енг шимариб, чарчаш нималигини билмай ишлайман.

— Албатта, шундай жўшқин илҳом чоғида Навоий ва унинг достонлари асосида санъат асарлари яратилади, шундай эмасми?

— Ҳа-да. Бусиз мумкин эмас. Лекин биласизми, Навоийга мурожаат ҳам машаққатли, ҳам жуда завқли. Чунки, машаққатли томони шуки — ҳали ҳеч ким тасвирламаган сиймони яратиш керак бўлса, лаззатли томони эса — шоир сиймоси, унинг қаҳрамонлари мен учун ниҳоятда қалбан яқин. Мен улар билан хаёлан суҳбатлашиб яшайман.

— Энди шу ерда сизга бир савол. Не-не машаққат билан масалан, айтайлик, Навоий сиймоси яратилди ҳам дейлик. Уни одамларга зарур, деб ўйлайсизми?

— Қизиқ савол бўлди-ку. Лекин ўринли. Аввало, ижодкор бирон асар устида ишлар экан, уни одамлар учун яратади, ўзи учун эмас. Бу асар орқали у одамлар қалбида гўзалликка ошуфталик уйғотишни, айни замонда бу буюк сиймо халқимиз миллий ғururини бутун оламга ёйган инсон эканлигини эслатиб туришни асосий мақсад қилиб қўяди. Умуман, санъат асарлари одамларга керак деб ўйлайман. Зеро, айтишадику, «гўзаллик оламни қутқаради» деб.

— Бу тўғри. Лекин ҳозирги иқтисодий ва сиёсий жиҳатдан мамлакатимизда ҳукм сураётган танглик, етишмовчилик, одамлардаги келажакка умидсизлик ва бошқа сабаблар бўй кўрсатиб турганда, «гўзаллик оламни қутқаради» деб айта оламизми?

— Бу саволингизга яна Навоийнинг ўзидан жавоб ахтарсак. Ҳазрат анча бадавлат киши бўлишига қарамай, у бутун мол-мулкидан келаётган даромадни, бойликни оддий халқ манфаатлари йўлида сарф этади. Халқ учун мадрасалар, кўприклар, ариқ, ҳаммомлар, шифохоналар ва ҳ. к. қурдиради. Ўзи учун «фақат бир кишининг эҳтиёжи учун зарур бўлган маблағ»ни қолдиради, холос. Айтмоқчиманки, ҳозирги даврда қаноат, шукроналик, меҳр-оқибат, имон каби ноёб ҳислат ва фазилатлар йўқолиб бормоқда. Буларни топиш анқонинг уруғига айланиб қолмоқда. Лекин, «у йўқ, бу йўқ» деймизу, қозонимиз ҳар куни қайнайди. Ҳаёт эса ўтиб бормоқда. Турмуш икир-чикирлари, ташвишлари бизни чарчатган вақтда, бизга гўзал санъат асарлари ёрдамга келади.

— Бу асарлар киши хаёлини узоқларга элтиб, бир сония бўлса-да, ўша майда-чуйда ташвишлардан бизни халос этади! Ва яна ишлашга, ижод этишга, энг асосийси яшашга чорлайди. Сизни тўғри тушундимми?

— Навоий менга обрў, шуҳрат келтирди, десам нокамтарлик бўлар. Лекин бир нарса аниқ: у мени халққа танитди. Ўзлигимни танишда, кучимга ишонч ҳосил қилишда катта роль ўйнади. Бундан буён ҳам мен ундан улкан маънавий озиқ оламан, чунки Навоий буюк бир уммон! Мен эса бу олий зотдан халққа беминнат хизмат қилишни ўрганаман. Зеро, шоир ёзганидек:

Наъфинг агар халққа
бешакдурур,
Билки, бу нафъ ўзунгга
кўпракдурур.

Ёки:

Одамий эрсанг, демагил
одами
Оникм, йўқ халқ ғамидин
ғами.

Мен бу сўзларга бир умр амал қилишга интиламан. Бу ҳикматли сўзлар мен учун бир маёқ! Ҳаётимнинг мазмуни. Мана менга Навоий берган дуру-жавоҳирлар!

* * *

Бизнинг ҳайкалтарош билан қилган суҳбатимиз шу бўлди. У киши Самарқанддан Тошкентга келиб, шоир тўйига атаб улкан асар устидаги ишни ниҳоясига етказиб, шошилинч уйга қайтаётган эдилар. Биз эскитдан ҳамфикр, ҳамсуҳбат бўлганимиз туфайли бир-биримизни йўқламасдан, суҳбатлашмасдан туролмаймиз. Янгиликлар ҳақида хабарлашиб турамиз.

Ҳа, дарвоқе, янгиликлар ҳақида. Янгиликлар кўп. Шу қисқа суҳбат давомида мен уларни қоғозга туширишга муваффақ бўлдим. Мана улар, эшитинг. Ҳайкалтарош А. Шоймуродов Самарқанд шаҳри учун шоир туғилган куни муносабати билан учта катта асарни ниҳоясига етказди. Бу асарлар мутахассисларнинг юқори баҳосини олишга муяссар бўлди.

Шулардан бири дорилфунун олдидаги майдонга ўрнатиладиган Алишер Навоий ҳайкалидир. Ҳайкал бронзадан ишланиб, бўйи беш ярим метрдан иборат бўлади.

Иккинчи асар Регистондаги Улуғбек мадрасаси ичидаги музейдан жой олади. Бу асар мисга ўйиб ишланган Навоий сиймоси бўлиб, унда бўлажак шоирнинг йигитлик даври ўз аксини топган. Зеро, Алишер Навоийнинг жумҳуриятимиз ҳудудида ягона қадами теккан жой — Самарқанд шаҳридир. Навоий бу ерда 1465—1469 йилларда яшаган. Шундан икки йилини бу мадрасада таҳсил олиб ўтказган. Шуларни назарда тутган ҳолда юқоридаги асар вужудга келди.

Учинчи асар бронзадан ишланган бўлиб, Абулайсий масжидидаги ҳужралардан бирида ўрин олади. Бу асарда Алишер Навоийнинг Самарқанддаги устози ва ҳомийси машҳур олим Файзуллоҳ Абулайсий билан бирга ўтирган ҳолати тасвирланган. Гўё устоз ва шоир олам ҳақида, шеърият нинг сеҳрли олами хусусида қизғин суҳбат қуриб тургандек, назаримизда.

Хуллас, таниқли ҳайкалтарош Аҳмаджон Шоймуродовнинг орзулари беқиёс. Бу ижодкор ҳозирда Навоийнинг яна бир неча сиймоси устида изланмоқда. Бу асарлар ҳақида эса кейинроқ ҳикоя қиламиз.

Баҳодир ВАЛИЕВ.

БИР УЧРАШУВ БЎЛДИКИ...

Қўшиқчи учун узоқ муддатли концерт сафарлари, катта, муҳташам саройлардаги программалар нақадар ҳаяжонли бўлса, ихчам давраларда одамлар билан бақамти, юзма-юз туриб ўз санъатини намойиш қилиш шунчалик масъулиятли.

Чунки бунда унинг ютуқ ва камчиликлари шундоққина зоҳир бўлади-қўяди. Шунинг учунми, қўшиқчилар бундай давраларни унчалик хуш кўришмайди. Лекин юрак ютиб бундай учрашувларга чиққанлар эса ҳамиша эл ардоғида.

Қўшиқчи-ҳофиз Олимжон Орифжонов ҳам ана шундайлар сирасига киради. У кўп йиллардан бери ўзининг ширали овози, ҳаяжонли, таъсирли қўшиқлари билан ўз мухлисларини топган. У тез-тез далаларда, чўпон ўтовларида, шийпонларда, меҳнаткашлар ҳузурида бўлиб туради. Куни кеча ҳофиз «Қибрай» санаторийси даволанувчилари ҳузурида ўзининг янги программасини имтиҳондан ўтказди.

Учрашувда Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг янги ташкил этилган «Камалак»ноширлик-матбаачилик бирлашмаси бош муҳаррири, шоир Нормурод Нарзуллаев ҳам иштирок этиб, ўзининг янги шеърларидан ўқиб берди, бирлашмада босмадан чиққан 200 дан ошиқ янги китобларни Ўзбекистон ЛКЁИ МҚсининг шўъба мудири А. Аҳмедов билан санаторий кутубхонасига топширишди.

Суратчи Е. БОТИРОВ.

ЎЙИНДАН ЧЕТЛАШТИРИЛДИ

Крилатскда (Москва) Аэрофлот соврини учун ўтказилаётган Халқаро мусобақада хунук воқеа юз берди.

200 метрлик масофага учинчи бўлиб келган таллинлик Олимпия чемпиони Эрика Салумяэнинг қувончи узоққа чўзилмади. Кутилмаганда мусобақа бош ҳаками уни 1/16 финал ўйинларидан четлаштиришга қарор қилди. Сабаб, унинг камаласимон майкада стартга чиққани эмиш.

Халқаро велосипедчилар уюшмасининг қабул қилган қоидаларида шундай тақиқловчи кўрсатмалар бор, — дейди бу ерга меҳмон бўлиб келган Франгистон миллий терма командасининг тренери Даниэль Морелон. — Лекин шу қоидаларни била туриб огоҳлантирмасин дейилган ҳам эмас. Ҳакам старт олдидан спортчини албатта, огоҳлантириши лозим эди.

Бечора Эрика касаллиги туфайли ўтган йилги мусобақаларда деярли қатнашга олмаганди. Энди спорт формасига эга бўлганда эса...

«МЕН ДАРДИМНИ КИМГА АЙТАЙИН?»

Қизиқ замонларда яшаяпмиз-да. Ҳақ-ҳуқуқ талаб қилсанг ҳеч кимга ёқмайсан. Мана кеча Чироқчидан келдим. Қишлоғимизда Диёр бобо деган қария бор. Бир вақтлар элнинг олди бўлган. Уруш кўрган одам. Сталинграддан Берлингача борган ман, деб қўяди гоҳо. Тўрт марта оғир яраланган. Орден-медаллари кўп. Тўртинчи гуруҳ ногирони. Уруш ҳақида гапирсангиз, жаҳли чиқади. «Қўйинглар, эскирган ярамни яна қўзғамангглар» дейди. Диёр полвон деса кўпчилик танийди. Елкаси ерга тегмаган-да.

Аннарўз қишлоғи аҳли бобони яхши кўради. Чунки у киши елиб-югургани боис, йўл текисланиб, автобус қатнайдиган бўлди. Аммо...

Нимасини айтасиз. Диёр бобонинг дарди кўп. Бирданбир нияти — яхшироқ уй қуриб олиш. Яна қариганда қуйилмапти демангларy, ўзи минмасаям болалари учун машина сўровди. Йўқ, ҳалиВери ваъдаларнинг охири кўринмайди.

Ижроқўм раиси ҳар гал ваъда беради:

— Қурилиш материаллари келса, биринчи навбатда сизга, Машина келса сизга...

— Қуруқ ваъдаларни эшитавериб чарчадим, болам, — дейди куйиниб. — Нега мени алдашади-я?

Жумҳуриятимиз Президентининг Улуғ Ватан Уруши ва афғон уруши қатнашчиларига яратилган турмуш шароитларини яхшилаш тўғрисидаги Фармони чиққанига ҳам анча вақт бўлди. Бу ерда, эса отахонга биров ёрдам берай, демайди.

— Ижроқўмнинг ёлғон ваъдаларидан чарчаб ноҳия фирқа қўмитаси биринчи котиби қабулида ҳам бўлган эдим, — дея маҳзун сўйлайди Диёр бобо Маҳмарасулов. — У киши «текширамиз» деб ваъда берди.

Саркотибнинг берган ваъдасига ҳам анча бўлди. Диёр бобо эса ҳамон ҳассасини судраб маҳкамалар эшикларида сарғайиб юрибди. Чол-кампир яшаётган уйнинг аҳволини сиз сўраманг, мен айтмай. Осмондан ёмғир томчиласа, томдан чакки ўтади. Тўғриси, таърифлашга ожизман. Ишонмайсиз. (Яхшиси, суратга қараб хулоса чиқарарсиз).

Диёр бобонинг кўнглига таскин берадиган жўяли сўз тополмадим. Нима қилай? Қўлимдан келгани шу — қоғоз қоралайдим. Яна Диёр бобо билан Қизларсулув момо яшаётган ғарибгина кулбанинг суратини тасвирга туширдим.

Жўра БОБОРАҲМАТ.

КОКИЛИНГНИ КИМ ҚИРҚДИ?..

Қўлимга қалам олдим, дегунча болалар дала бўйлаб хиргойи қилиб боришаётган, қўшиқ сатрлари қуйилиб келаверади.

Сочлари узун қизлар,
Иймони бутун қизлар.
Токай куним тун бўлгай,
Токай бағрим хун бўлгай.
Қачон барча қизларнинг
Сочлари узун бўлгай!..

Бугун ғаддор қайчининг тиғи ҳатто узоқ-узоқлардаги қишлоқ қизларининг сунбул сочига ҳам етиб борди. Маданият соч қирқиш билан ўлчанармикин? Саволлар қалбимни ўртаган сари, кўз олдимда она Ўзбекистоннинг сўлим тоғ қишлоғи гавдаланади. Туман туша бошлаган сўқмоқдан кўза кўтарган қизлар булоқ бошига келишмоқда. Тўғрироғи, қўлларидаги кўзага ўхшамайди. Менимча, бу ҳам Оврупадан турмушимизга кириб келган замонавий идиш. Товба, дейман кокилсиз қизларга қараб, наҳотки булар тоғ қизлари бўлса? Наҳот булар Увайсий ва Нодирабегим авлоди!! Наҳотки, булар Бибихоним шажарасидан. Ғойибдан келган «Яшасин — XXI аср» деган гулдурос овоз тоғда акс садо беради. Сесканиб тушаман. Хайрият, ўй сураётган эканман.

Ҳаммасига Оврупони, Россияни айбдор қилиб кўрсатаверсак инсофдан бўлмас. Очиғини айтадиган бўлсак, айбнинг катта қисми биз эрлар зиммасига тушади.

Мақолани ўқиётган ҳар бир юртдош синглимнинг, кеча чимилдиққа кирган «замонавий келин»нинг пешонаси тиришаётган бўлса ажаб эрмас. «Нима, биз қайтадан паранжига кирайликми!»

Ҳаммаси ана ўша чимматлар ўтга улоқтирилган йиллардан бошланди. Биз бу даврни ўзимизга хос ғурур билан «Ҳужум» ҳаракати, деб номладик. Ўз маданиятимизга, аёлларимиз иффатига қилинган «Ҳужум» тарих зарварақларига битилди. Ўз жуфти ҳалолининг кўчага юзи очиқ ҳолда чиқишини истамаган содда ўзбек йигити озодлик истаган аёлини «маърифат йўли»дан қайтаролмай жонига қасд қилиб, ўз қўлини кишанларга тутиб берди. Иккинчи бир тоифа эркаклар эса уйларидан бош олиб чиқиб кетишди. Ўша йилларда ҳақ остин, ноҳақлик устун келди. Кейинроқ эса ҳаммаси остин-устун бўлиб кетди. Ана шу тариқа ҳар хил маданиятлар, тўғрироғи, ҳар хил халқлар маданияти, урф-одатлари бизга эм бўла бошлади.

Очилиш йиллари анча ортда қолиб, уруш кулфатлари унутилаёзган 50-йилларда ҳали ҳам номаҳрамни кўрса, рўмоли учи билан юзини беркитувчи онаизорлар жамоатчилик қистови билан ҳаёли қизини марказий шаҳарларга ўқишга жўнатишди.

У ёқлардан Оврупо маданиятига мослашган жигаргўша сочларини қирқиб, лозим кийишни ҳам унутаёзган ҳолда остона қатлаб кириб келди. Маҳалла-кўйда гап-сўз оралади. «Эшитдингизми, фалончининг қизи сочини қирққан эмиш, кўчада лозимсиз юрибди». Кўп ўтмай яна янги гаплар тарқалди. «Ер ютгур, ўқишда ишини пишитиб келган экан, ким билан-дир қочиб кетибди». Тақводор оилада тарбия топган онаизор аввалига йиғлади, қарғади. Охири кўникди. Эҳ, ўша қарғишлар урмадимикин бизни?

Тошкент маҳаллаларида дув-дув гап бўлган лозимсиз юриш, соч қирқиш, суйгани билан қочиб кетиш, 70-80-йиллар келиб чекка қишлоқларда ҳам оддий ҳолатга айланди.

Агар ҳозир жумҳуриятимиз пойтахтидаги гавжум сартарошхоналарга бир разм солиб чиқсангиз, ҳайратдан ёқа ушлайсиз. Ким кўп — ўзбек аёллари, ўзбек қизлари. Бир томонда эркаклар соқол қиртишлатаяпти, бир томонда... умри дарпарда орқасида ўтган иффатли Увайсий набиралари... аёлларимиз сартарошхонадан эркакка айланиб чиқишмоқда.

Кокилни қирқиш нақадар катта орсизлик эканлигини мунис опажонларим, жажжи сингилжонлар, ўз ёрига кокилингни қайчилатиш билан яхши кўринишга ружу қўяётган келинчаклар билишармикан? Асло билишмайди. Чунки биз бугун нима савобу, нима гуноҳ, нима ҳалолу, нима ҳаром эканлигини ажратолмай бошимиз гаранг, кўзларимиз хира, қулоқларимиз эса эшитишдан маҳрум.

Эсимда, ёшлигимизда қай бир уйга келин тушса, эртасига беточар бўларди. (Яъни, қишлоқ аёллари келин юзини кўришарди). Биз эса одатдагидек деразадан мўралардик. Эҳ, ўша келинчаклар, эҳ уларнинг тўлғониб турувчи зулфлари! Кумушбибининг зулфларини бир эсланг-а!

Ўша пайтлардан эсимда қолган яна бир одат. Бу бошқа вилоятларда бор-йўқлигини билмадиму, Самарқандда азалдан шундай: куёв қизнинг уйида чимилдиққа кирганда, албатта, келиннинг майда қилиб ўрилган қирқ кокилини кўриши керак. Бунда унга янгалар кўмакчи бўлишарди. Улар кичик ойначадан келин кокилини куёвга кўрсатишарди. Афсус, ҳозир бу одат ҳам йўқола бошлабди. Кокил бўлмагач...

Болалигимдан дилимга муҳрланиб қолган яна бир нарса, бу халқ лапарлари. Уларнинг ўрнини бугун «карнай қўшиқлар» эгаллайди. Ўшандай лапарлардан бирида, агар янглишмасам, шундай дейиларди:

«Ер ўтган кўчаларни
супурай сочим билан,
Чанги чиқса сув сепай,
кўздаги ёшим билан».

Энди-чи... энди, кейинги аср бошларида лапар айтиш яна одат тусига кирса, билмадим нима деб айтиларкин!

Аёл кокиллари дунё яралгандан буён эркакларни ўзига ром этиб келаяпти. Инсониятнинг падари бузруквори Одам Атони ўзига ром этган нарса — Момо Ҳавонинг сунбул сочлари бўлган экан.

Ўрта Осиё аёллари азал-азалдан тақимини ўпувчи сочлари билан гўзал бўлишган. Кимнинг сочи узун қизи бўлса, шунинг уйига кетма-кет совчилар келаверишган.

Она Ўзбекистондан минглаб чақирим узоқда, инқилоб бешиги аталмиш шаҳар кўчаларини айланганда, бу ерда таҳсил олаётган ёки саёҳатга келган туркман қизларини учратиб қоламан. Кўйлаклари товонини яширади. Сочлари турмакланган ёҳуд дид билан ўрилган. Онда-сонда ўзбек қизларига ҳам дуч келасан киши. Уятдан ерга қарайман. Кокиллари қирқилган, оврупоча эркак шимда...

Узоқдан шу мақолани ўзбекистонлик ёшларнинг энг севимли рўзномаси «Ёш ленинчи»га йўллаяпману дилимдаги дардлар сўзга айланиб ҳайқиради. Азиз юртдош сингиллар! Келинг, қўлингиздаги ғаддор қайчини ташланг. Яхшиси уни кундан-кунга унут бўлиб бораётга шоҳи сўзаналар, Хива гиламлар ипини қирқишга ишлатинг. Ахир ўзбек қизининг гўзаллиги эгнидаги атласи-ю, бошидаги рўмоли, унга эш бўлиб нозик белида аждардек тўлғониб турган сунбул кокиллари-ку!..

Шодиёр МУТАҲҲАРХОН ўғли,
журналист.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

2 ФЕВРАЛЬ — ШАНБА

● ЎзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум».

* * *

9.00 Ойбекнинг «Навоий» романи асосида кўп серияли телевизион видеофильм. 2-қисм. 10.05 «Муҳофаза». 10.35 Ўзбекистон спорти. 11.05 «Тоғдаги ғор сирлари». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия). 12.20 Хоразм вилоятидаги Ал-Хоразмий номли мактаб-интернат ўқитувчиси Рўзимбой Оллаберганов билан учрашув. 13.20 «Чорвадор».

Тижорат кўрсатуви

13.50 «Муборак газчилари».

* * *

18.00 «Терговни бўғирсоқлар олиб боради». Қўғирчоқ фильм. 1-фильм. 18.20 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар». 18.50 «Аралаш». Ҳажвий киножурнал. 19.00 «Сумалак» дастасининг концерти. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 «Мерос». Алишер Навоий асарлари хорижий мамлакатларда. 20.15 «Оқшом эртаклари». 20.30 «Ҳафтанома». 21.30 Москва. «Вақт». 22.15 Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига. Ойбекнинг «Навоий» романи асосида кўп серияли телевизион видеофильм. 3-қисм. 23.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● МТ I

Шанба, эрта саҳарлаб

7.00 РСФСРда хизмат кўрсатган артист Л. Рюмина куйлайди. 7.30 «Жажжи эртаклар». Мультфильм. 7.45 Спорт ҳамма учун. 8.00 Ритмик гимнастика. 8.30 Тонгги дам олиш программаси. 9.00 «Сиз яратган боғ». 9.30 «ТСН». 9.45 «Қизбурак». Фильм-концерт премьераси (Фрунзе). 10.10 Мультфильмлар 10.40 «Сўз». Адабий-бадиий программа. 12.25 Режиссёр Я. Фрид фильмлари. «Эркин шамол». 1 ва 2-сериялар («Ленфильм»). 14.30 «Ер манзаралари». Илмий-оммабоп фильм премьераси. 4-серия — «Тропик ўрмонлар» (ГФР). 15.30 «ТСН». 15.45 «Бурда моден» таклиф этади. 16.15 «Босқичлар». 17.30 Эртаклар ва саргузаштлар оламида. «Олтин ўрдак». Бадиий фильм (Польша). 18.30 «Халқаро панорама». 19.15 «Оқ соч рок-н-ролл». Ҳужжатли мусиқий фильм премьераси («Видеомьюзик» (Италия) маҳсулоти). 20.10 «ТФ» студияси. «Меланхолик вальс». Телевизион бадиий фильм премьераси. 21.30 «Вақт». 22.15 «ТФ» студияси: «ТФ» студияси танлови — 1990 йилги машҳур телекино актёрлари учрашувининг натижалари якунланади. «Режиссёр — томошабин». «Девордаги эшик». Мультфильм премьераси.

Тунги телевидение

00.55 «Рақслар, рақслар, рақслар». 01.25 «Олтин мина». Телевизион бадиий фильм. 1-серия. («Ленфильм»). 02.30 А. Барыкин ҳамда «Карнавал» группасининг концерти.

● МТ II

8.30 Эрталабки бадантарбия машқлари. 8.45 РСФСР мусиқий фольклори концерти. 9.30 Рус тили. 10.00 Иттифоқдош жумҳуриятлар кинопублицистикаси. «Прут меридиани» (Кишинёв). 10.30 А. С. Пушкин номли Давлат тасвирий санъат музейида XVIII аср Дрезден галереяси асарлари кўргазмаси ҳақида. 11.10 Педагогика ҳамма учун. 12.10 А. Герасимова куйлайди. 13.10 «Ҳамдўстлик» видеоканали. 16.30 «Плюс ўн бир». Россия телевидениесининг программаси. 20.00 Вера Прокушева куйлайди. 20.15 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.30 ТВ TV ҳақида. 21.30 «Вақт» (сурдо таржимаси билан). 22.15 «Серафима ороли». Телевизион бадиий фильм. 23.35 «Ялпиз гуллаганда». Фильм-концерт. 00.15 А. Цагарели. «Хонума». Фильм-спектакль. 02,35 «Джаз... джаз... джаз...».

ТУЗАТИШ

Рўзномамизнинг шу йил 30 январь сонида босилган «АДЛИЯ ЎЗГАРИШЛАРНИ КУТМОҚДА» сарлавҳали суҳбатнинг бешинчи устунидаги «Фуқароларнинг», деб бошланувчи сўз боши қуйидагича тузатиб ўқилсин: **«Бироқ фуқароларнинг, корхоналарнинг, ташкилотларнинг, муассасаларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилувчи, қонун лойиҳаларини тайёрлашда фаол иштирок этувчи Адлия вазирлиги, афсуски, қонун чиқариш ташаббуси ҳуқуқига эга эмас. Вазирликнинг ваколати доирасидаги бу бўшлиқни тўлдириш пайти келди».**

Бош муҳаррир Жаббор РАЗЗОҚОВ.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Муқаддас АБДУСАМАТОВА, Зиёвиддин ОРТИҚХЎЖАЕВ, Карим РАҲИМОВ, Фаррух РАҲИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Зайниддин РИХСИЕВ (масъул котиб), Қурбон ЭШМАТОВ.

Таъсис этувчи: Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси
(УЧРЕДИТЕЛЬ ЦК ЛКСМ УЗБЕКИСТАНА)

Рўзнома 1925 йил 8 феврaлдан чиқа бошлаган.

БЎЛИМЛАР: ёшлар сиёсати — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-55-96; табиат ва экология — 32-57-52; иқтисодиёт ва тижорат — 32-58-47; ахлоқ ва ахборот — 32-57-52; спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; халқ таълими — 32-58-48; хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; қабулхона — 32-56-58.

Манзилгоҳимиз: 700083. Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй. Индекс: 64607. 380.000 нусхада чоп этилади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Рўзномамиз ҳафтанинг сешанба, чоршанба, жума, шанба кунлари чиқади.

Яна рўзномада кўришгунча!

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси

Буюртма: 4732.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12